

Scinteia tineretului

Anul VI
Nr. 16 (239)
12 pagini — 3 lei
Simbătă
19 aprilie
1986

SUPLIMENT LITERAR-ARTISTIC

Glorioasa aniversare a Partidului Comunist Român

Miza filosofică a literaturii

Tot ce aparține cu adevărat patrimoniului operei de artă din istoria literaturii vine să facă dovada recuzabilă a faptului că o literatură mare nu este posibil de realizat zornăind marant, șul vietii, punind în evidență ceea ce se poate numi, și se numește ca atare: condiția, sau alfel spus, miza filosofică a literaturii. După cum, la fel de bine se poate vorbi despre aptitudinea literară a filosofiei, stabilindu-se un fir și profund dialog între lumea ca literatură și filosofia ca lume. La urma urmei, deși cu mijloace și în expresii foarte diferite, totuși uncori surprinzător de învecinate, termenul de referință cardinal și permanent rămâne și pentru filosofie și pentru literatură același, unic: condiția umană — sensul vieții. Desigur, aceasta este o formulă aparent abstractă, de proveniență filosofică, dar care nu poate fi refuzată ca diagnostic pentru ceea ce în final vrea să propună ca mesaj orice literatură. Dacă ideea rezistă în absența imaginii, în schimb, reciproc vitregește imaginea înseși, o subminează. Divorțul dintre filosofie și literatură îl pierde iremediabil literatura.

Toți marii scriitori, prin operele lor, poezi sau prozatori, dramaturgi au scris și descris condiția umană și sensul vieții omenești. Ei au fost, sint și rămân mari nu doar pentru talentul expresiei artistice propriuzise, dar și pentru deschiderea filosofică spre viață, existentă, spre om, în efortul de a-l desluși, a-l înfățișa, a-l modela universalizându-l. Fără a lua în considerare această intimă și fertilă sursă de forță a creației nu am putea înțelege decât de o manieră îngustă pe un Shakes-

peare, Goethe, Balzac, Dostoevski, Ibsen, Eminescu, Băga și alții alții.

Fiecare filosofie germinează, istoria culturii o dovedește, un anumit gen de literatură, intrucit deschide și închide anumite unghiuri și orizonturi de receptare a lumii și omului în seară globală, descoperă mecanisme sociale, acreditează anumite atitudini fundamentale față de existență și viață, sensibilități ontologice, regăsite ulterior, subtil încorporate și promovate, în structura operei literare. Numai două exemple: filosofia pragmatică nu poate fi despărțită de o anumite secțiune a literaturii americane; filosofia existențialistă franceză a rodit ea însăși o literatură existențialistă.

Nu se poate spune că filosofia se află înaintea literaturii, că o patronază, o aservește. Scriitorul nu este și nici nu poate fi servul filosofului. Ar fi cu totul fals. După cum ar fi de-a dreptul grosolană ideea că opera literară este o aplicare concretă și mecanică a unor scheme filosofice de raționament și teme de meditație. Fiecare rămâne ceea ce este, iar lucrurile nu pot fi schimbate. Pe de altă parte, totuși, surzenia scriitorului la chemarea filosofiei a fost totdeauna în detrimentul lui și al operei sale. Filosofia oferă un grad de ahdincime a înțelegerii omului pe care scriitorul nu-l poate dobindi pe nici o altă cale, dacă îl rămâne străină. Filosofia întemeiază și legitimează valori estetice și morale pe care, de asemenea, scriitorul nu le poate a-

TRAIAN GÂNJU

(Continuare în pa. a X-a)

SUB SEMNUL ANULUI INTERNAȚIONAL AL PĂCII

Vibrantă și însuflețitoare chemare a tineretului din patria noastră către tineretul de pretutindeni

„Ne adresăm vouă, colegilor de generație din întreaga lume, cu chemarea de a ne uni forțele, împreună cu cele ale popoarelor, ale opiniei publice mondiale, în vederea eliminării, din viața internațională, a pericolului unui război nuclear, nimicitor, pentru menținerea și consolidarea păcii pe continentul nostru și în întreaga lume, edificarea unui climat de securitate, înțelegere și cooperare rodnică între națiuni.

Aceste idealuri atât de scumpe întregii omeniri, tineretului de pretutindeni și-au găsit și își găsesc o clară reflectare în politica externă promovată cu consecvență de România socialistă, în inițiativele și propunerile sale la Organizația Națiunilor Unite și în cadrul altor foruri internaționale, în contribuția profund umanistă, de largă rezonanță a președintelui României, Nicolae Ceaușescu, în direcția soluționării corespunzătoare a problemelor lumii contemporane, față de care tinăra generație din patria noastră, asemenea întregului popor, își exprimă deplina sa adeziune.

Exprimind gândurile tuturor tinerilor patriei noastre, salutăm cu firească satisfacție proclamarea, de către Organizația Națiunilor Unite, a anului 1986 ca An Internațional al Păcii — importantă inițiativă care dă expresie preocupării statelor lumii pentru asigurarea unui viitor pașnic al omenirii.

Printr-o fericită succesiune, Anul Internațional al Păcii urmează Anului Internațional al Tineretului — amplă manifestare marcată cu succes pe toate meridianele, sub deviza profund actuală și mobilizatoare „Participare, Dezvoltare, Pace”. Anul Internațional al Tineretului a pus în evidență opțiunile vitale ale tinerei generații contemporane, dorința sa arzătoare de a trăi și a se afirma, potrivit propriilor aspirații, într-o lume a păcii și securității.

Beneficiind de o bogată experiență acumulată în perioada pregătirii și mărcării Anului Internațional al Tineretului, tinăra generație poate și trebuie să facă din Anul Internațional al Păcii un prilej de intensificare a eforturilor și acțiunilor sale concrete în direcția promovării idealurilor păcii, pentru salvarea generațiilor prezente și viitoare de flagelul războiului”.

DIN APELUL ADRESAT ORGANIZAȚIILOR PROGRESISTE ȘI DEMOCRATICE DE TINERET DIN ȚĂRILE EUROPENE, DIN STATELE UNITE ALE AMERICII ȘI CANADA, DIN ȚĂRILE DE PE ALTE CONTINENTE

CULTURA ROMĂNEASCĂ DE AZI — CULTURĂ FAURITĂ SUB INDRUMAREA PARTIDULUI. „Virtuțile teatrului de idei” și „Militantismul artei românești”, două articole privind calitățile dobândite de dramaturgia noastră contemporană și de operele de artă plastică în ultimele decenii. (pag. 2)

★

Ipoteze ale aceluiași nese în interpretări diferite: Politca, de Th. Mănescu, la Teatrul Mic din București și la Teatrul Național din Craiova

CULTURA ROMÂNEASCĂ DE AZI — CULTURĂ FĂURITĂ SUB ÎNDRUMAREA PARTIDULUI

Printre cele mai de seamă cistiguri ale dramaturgiei noastre contemporane este fără îndoială acela în autenticitate, în capacitatea de a pătrunde și sonda realitatea, de a căuta și descifra esențe. Drumul acesta de la abordarea în scheme convenționale, prefabricate a unui univers care de fapt se afla în plină schimbare, la dorința de a discerne, de a surprinde însuși mecanismul complex al schimbării a fost în teatrul românesc marcat de o mare ambiție a autorilor de a dezvălui complexitatea prezentului, de a medita asupra lui, de a reflecta asupra trecutului și viitorului. Tocmai implicarea într-o actualitate fierbinte, tocmai voința afirmată a dramaturgilor de a scrie un teatru în care realitatea social-politică să constituie nucleul viu au dus, cred, la apariția unei dramaturgii cu un pronunțat caracter politic. Odată cu filmul **Puterea și adevărul** și, apoi, cu transpunerea în teatru a respectivului scenariu, se poate vorbi și la noi despre apariția teatrului politic. Dar, printre altele tendințe și moduri de a înțelege și de a face teatru de esență politică astăzi, care este, sau mai exact spus, în ce constă **vocea proprie a celui românesc**? De la felul în care, în 1929, odată cu apariția celebrei sale cărți, îl lansa Erwin Piscator și până la modul în care un om de teatru ca italianul Dario Fo definește arta drept politică în toate manifestările sale (ca să nu mai vorbim despre ceea ce are mai interesant teatrul latino-american de astăzi și care se poate caracteriza drept act politic în forme teatrale) o seamă întreagă de căi și tendințe răspindite pe întreg globul se inseră teatrului politic. Este teatru politic numai cel de sorginte documentar-agitatorică, sau poate fi orice formă de teatru care implică o atitudine politică? Discuții se poartă încă, și nu numai la noi, dar, cu toate că o definiție nu este unanim acceptată, câteva elemente esențiale pot fi cu siguranță detectate. Mai întâi, este de observat că dacă, în mod evident, nu se poate vorbi de un

gen dramatic anumit sau în cea mai mare parte corespunzător teatrului politic, ceea ce-i dă această calitate este însăși substanța dramatică. Abordarea deschisă și responsabilă a unor probleme politice care au marcat și marchează evoluția societății noastre, punerea în discuție a problematicii puterii în diverse etape istorice au însemnat pentru dramaturgia noastră un imens cistig reprezentat de o seamă de opere care implică, pe de o parte, cunoașterea în profunzime a realității (imediate sau istorice) și pe de altă, capacitatea de a acționa asupra conștiinței spectatorului. S-a spus, și pe bună dreptate, că se poate vorbi la noi, în ceea ce privește teatrul politic, despre

Petru Rareș, de Horia Lovinescu și **Săptămîna patimilor**, de Paul Anghel sint, neîndoiește, piese cu un deschis caracter politic. Raportul dintre om și societate, văzut ca mecanism complex al unor interacțiuni politice, destinul individului condiționat de marile transformări politice și sociale din istoria apropiată a țării noastre este surprins ca într-o frescă în care pulsează viața în **Mormintul călărețului avar**, de D. R. Popescu, sau în dramaturgia realizată de Cătălina Buzoianu după **Niște țărani** de Dinu Săraru. În cu totul altă cheie dramatică, aparind drept o confesiune răscolitoare și invitind la reflexie, este scrisă **Politica** (de fapt **Politica I și II**) lui Theodor Mănescu, în

lectivității îl ridică la nivelul unui adevărat erou cu înaltă conștiință politică. La o meditație asupra complexității și diversității relațiilor dintre indivizi și dintre om și societate, invită și piesa lui Tudor Popescu **Nu ne naștem toți la aceeași vîrstă**, ca și **Miriiala**, de Paul Cornel Chitic. Samuil Mușă, tinărul erou din **Miriiala**, luptă cu orice preț pentru afirmarea adevărului, pentru afirmarea adevăratelor valori morale ale societății noastre. O dezbateră despre puritatea idealului comunist este și **Balconul**, de D. R. Popescu.

Sigur, este cu neputință a vorbi aici, chiar și pe scurt, despre toate piesele valoroase de teatru politic ce s-au scris în ultimii 15 ani. Ceea ce este demn de reținut este extraordinara diversitate de genuri și stilistică în care s-a manifestat teatrul politic. Trebuie, astfel, neapărat adăugate la cele amintite pînă acum o „dramă alegorică“ (așa cum o numește Valentin Silvestru) ca **Evul mediu întîmplător**, de Romulus Guga, „o dură și glacială diatribă împotriva teoriilor și practicilor antiumaniste ale obedienței oarbe și care teorii și practici se prelungesc în contemporaneitate tinzînd, în unele părți ale lumii, a-și pregăti și un anumit viitor“, de asemenea o parabolă dramatică de complexitate filosofică precum **Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă**, de Horia Lovinescu.

Că sint scrise într-un gen sau altul, că se inspiră din istorie sau din prezent, piesele românești ce se circumscriu teatrului politic contemporan se caracterizează printr-o afirmată implicare în realitate și prin asumarea unei responsabilități politice evidente. Succesul incontestabil de care ele se bucură este reflexul adevărului uman și de viață pe care-l cuprind, precum și al capacității de a răspunde înseși dorinței de pătrundere și de cunoaștere de către public a complexului mecanism social-politic al epocii noastre.

MIRUNA IONESCU

TEATRU

Virtuțile dezbaterii de idei

unul al implicării, al atitudinii și al responsabilității politice.

Pe de altă parte, dacă drumul a fost deschis de **Puterea și adevărul** — un tip de teatru documentar original, prin care „conspicuității obiective“ asupra istoriei contemporane e impletit cu meditația și dezbateră —, aceasta nu a rămas unica modalitate de tratare dramatică a unor teme politice. Și tocmai diversitatea genurilor și a vocilor dramaturgice a făcut din piesa politică una de mare interes pentru public. Astfel, continuînd o bună tradiție a teatrului nostru, unele dintre cele mai reușite texte de inspirație istorică sint, de fapt, meditații contemporane despre putere în anume circumstanțe istorice, propun un unghi de vedere de azi asupra unor întîmplări și figuri ale istoriei. **A treia țepă și Răceala**, de Marin Sorescu, sau **Muntele**, de D. R. Popescu,

care nu numai un întreg complex social-politic românesc și european al unui secol, ci și fiecare gest și atitudine ale eroilor sint puse în complicate ecuații și interdependențe. O dramă care s-ar putea și ea circumscrie teatrului de inspirație istorică, avînd un caracter documentar-agitatoric deschis este **Europa aport, viu sau mort**, de Paul Cornel Chitic.

Fără îndoială, unele dintre cele mai reușite texte inspirate din actualitate sint de dezbateră politică. O dramă cum este **Cartea lui Ioviță**, de Paul Everac, impresionează și convinge prin puternica figură a eroului central care își afirmă încrederea în idealul comunist dincolo sau chiar prin traumele prin care trece. Responsabilitatea și implicarea sa în viața social-politică a țării, responsabilitatea pe care și-o asumă ca un adevărat revoluționar în actele ce privesc destinul co-

De-a lungul acestui veac, implicarea artiștilor în viața politică și socială a țării și reflectarea celor mai importante probleme naționale în operele lor, cu acut simț al responsabilității, a devenit o atitudine constantă a creatorilor și o trăsătură definitorie a artei românești.

Luptă, muncă, jertfă, victorie, eliberare, reconstrucție, progres și iarăși luptă, pentru apărarea acestor cuceriri, pentru pace, iată **temele program ale artei militante** ante și post-belice.

Din acest moment incoace, se poate spune că artiștii români s-au situat în avangarda spiritului revoluționar care n-a construit dărîmînd ci a reconstruit păstrînd sensul și semnificațiile adînci ale istoriei, alegînd întotdeauna adevărul și situîndu-se nu numai de parte lui ci constituindu-se ca apărători ai lui. Chiar cînd, puternic ancorati în prezent, au cîntat „zorii unei alte ere“, au rîcurs la trecut, la istorie, atît pentru o necesară legătură cit și pentru a sublinia, prin contrast măreția zilei de azi.

Nouă este, tot în sensul **militantismului**, și atitudinea față de evenimentul însuși, nouă este lectura documentului istoric, a înțelegerii faptului, a perspectivei asupra evenimentelor și a opticii aplicate eroilor și personalităților: eroii nu sint priviți individual, faptele nu sint izolate în senzaționalul lor, poporul nu e un grup de oameni neindividualizați, gesturile au motivație, compozițiile funcție de simbol. De aici și amploarea nenumăratelor compoziții monumentale, bogăția soluțiilor, inepuizabilele viziuni asupra principalelor motive de inspirație din trecut.

Cele două probleme fundamentale care au stat în fața creatorilor în anii imediat următori Eliberării au fost: conturarea unui nou ideal artistic (care presupunea mai întîi incorporarea ideologiei partidului comunist în contextul mai larg al concepției despre lume și viață) și găsirea celor mai adecvate mijloace de expresie. Trebuiau, apoi, găsite mijloacele de apropiere a maselor largi de oameni de artele plastice fiindcă nu toți aveau instrucția și familiarizarea necesară înțelegerii și receptării adecvate a unei opere de artă. Această nobilă, grea și splendidă misiune de educare a publicului a revenit artiștilor care au înțeles să o facă cu dragoste și temeinicie, cu instrumente adecvate de formare a gustului, dragostei, pentru cultură și artă și apoi a creării unei nevoi statornice de faptă artistică, semn al unei maturizări a conștiinței de sine. Treptat, prin efortul conjugat al creatorilor din toate genurile s-a ajuns la formarea acestui public apt să înțeleagă, să judece și să-și încorporeze ideile conținute de artă.

În dorința lor de a reflecta veridic adevărul dar și de a-i da un caracter de ge-

neralitate, de a face din operele lor de artă **imagini ale unui timp nou**, clocotînd de o viață conturată pe alte coordonate decît cele ale deceniilor anterioare, avînd în centrul lor prototipul unui om nou, cu un fond sufletesc îmbogățit, nuanțat, cu alte aspirații, dorințe și un orizont de înțelegere deschis, permeabil inovațiilor, artiștii însuși au trebuit să-și modernizeze mijloacele de exprimare artistică, să-și perfecționeze și adapteze

fic românească, respirînd aerul înțelepciunii și teaurului de gîndire și simțire al unui popor cu vocația păcii și umanismului încrustat adînc în însăși ființa sa.

Beneficiind de mari disponibilități spre visare, artiștii români de toate genurile sint însă, deopotrivă cei ce construiesc, propun și o **imagine a viitorului**; luînd-o înaintea planșetelor, a pasului șantierelor, a gîndului constructorilor însăși, ei croiesc imaginea unei Români moderne.

PLASTICĂ

Militantismul artei românești

limbajul plastic, să-l facă mai suplu, mai modern, mai concentrat, mai pe măsura epocii însăși pe care o trăiesc.

Adecvate cu luciditate și intuiție momentului, venind în întîmpinarea lor, reflectînd adesea fierbinte, reportericește, evenimentele contemporane lor, abordînd complexitatea fenomenelor și confruntările de idei cu realism și profundă înțelegere dialectică, științifică a faptelor, artiștii români dau, de două decenii încoace, imagini veridice ale realității, imagini însă marcate efugiativ de universul speci-

De-a lungul acestor ultime decenii, prin munca lor, s-a alcătuit un fond de aur de lucrări de grafică, pictură, sculptură, artă decorativă, măturii ale talentului, fanteziei, originalității, seriozității meșteșugului, gîndirii responsabile, spiritului novator, legat însă de vechiul fond artistic moștenit din veacurile anterioare, cu o puternică apăsare a culturii populare care configurează o matrice spirituală și stilistică inconfundabilă.

Moderna și actuali ei abordează în arta monumentală o diversitate de soluții în

care figurativul fotografic e înlăturat, descriptivismul e negat, stilul migălit și cuminte, fără nerv și tresărare n-au ce căuta. Elocventă, bogată în sensuri, dar vorbind o limbă pe înțelesul tuturor, arta monumentală românească, deschide în istoria artei românești un capitol inedit și valoros.

Tematic, arta militanță, este azi de identificat, am putea spune aproape peste tot, fiindcă trăsătura ei specifică, militantismul adică, sint reflexul unei atitudini și al unui mod de a reflecta și transpune realitate prin intermediul metaforei artistice. Față de operele unor epoci anterioare, azi, în ansamblu, arta militanță însuflă încredere, bucurie, calm, curaj, optimism, dragoste pentru cei din jur.

Portretul omului de azi, văzut mai întotdeauna în ipostaza sa activă și nu contemplativă, muncind, gîndind, acționînd, înfăptuînd; **peisajul românesc**, frumos ca și altă dată, nu mai e pustiu, ci ritmat de siluetele construcțiilor, instalațiilor, șantierelor, semn că peste tot în țară se muncеște; bucolicul și poate pitorescul acela de natură virgină a dispărut, i-a luat locul însă unul mai bărbătesc și înainte de toate real; **peisajul de azi al patriei**.

Noua realitate a unei noi epoci, făurită de un om nou cu alte noi aspirații este reflectată exact, cu pasiune, în amănunt și învăluită în totdeauna cu dragoste de către artiștii plastici. Trăiri și atitudini justificate altădată (memulțumiri, conflicte, deznădejdi, ale unor oameni obidiți și aplecați de muncile nerăsplătite) sint azi înlocuite cu o stare de liniște și echilibru, de bucurie și împăcare, de încredere și satisfacție, ale unor oameni, tineri și mai maturi, ori chiar adolescenți și copii, a căror viață rostuită drept curge pe un drum care le oferă satisfacții. Uneori, le oferă bucuria mare, explozivă a unor izbînză, a unor reușite excepționale; atunci, nu veselie îi cuprinde ci o nobilă și frumoasă stare de destindere și mulțumire pentru ceea ce au reușit să facă alături: un mare zăgăz de ape, o vatră nouă pentru un foc continuu, un vas pentru nesfîrșită lunerare pe apele mărilor, un edificiu pentru alte ceasuri de lucru, un altul pentru ceasuri de odihnă sau pentru ceasuri de neodihnă într-o bucurie semnului artei venind spre ei, ca un dar binemeritat. Mai sint bucuria recoltei, gestul solemn al marilor aniversări, amintirea înaintașilor, cinstirea celor ce-au murit jertfîndu-se...

„Sint, în urmă, toate trăirile, sentimentele unui popor entuziast, cititor nu numai de bunuri materiale, cititor nu numai de cetăți ale oțelului, focului, apei, lumii și de cetăți ale culturii și artei naționale.

SIMONA VĂRZARU

PARTID AL PĂCII

În numele tinerilor și copiilor unui popor pașnic care a fost dintotdeauna ostil războiului și agresiunii, care a respectat și sprijinit continuu aspirațiile fundamentale de libertate, independență și progres ale tuturor popoarelor lumii, ne manifestăm indignarea față de acest act de politică agresivă și de forță.

Credem că este de datoria tinerilor de pe toate meridianele globului să-și alăture glasul forțelor politice progresiste și democratice, opiniei publice mondiale pentru a cere ca S.U.A. să înceteze orice noi acțiuni militare împotriva Libiei, să dea dovadă de realism și moderație, să acționeze pentru soluționarea exclusiv pe cale pașnică a problemelor existente între cele două state.

DIN MOTIUNEA BIROULUI COMITETULUI CENTRAL AL UNIUNII TINERETULUI COMUNIST, COMITETULUI EXECUTIV AL CONSILIULUI U.A.S.C.R. ȘI BIROULUI CONSILIULUI NAȚIONAL AL ORGANIZAȚIEI PIONIERILOR

Încrederea în om

Nu era decît un vers. Un vers însă ce mi-a încordat toată ființa, rămînînd parcă blocat. Cu tremurător și alarmant: „Din spre viitor se apropie o duhoare de crimă universală”. Felix Grande într-un poem militant de o largă respirație. Un poem — semnal de alarmă. plin de îngrijorare și speranță. Un poem — protest ca un stindard desfășurat, fluturînd peste planetă — în numele Omului, în numele Rațiunii.

Monștrii cavernelor metamorfozați în ținută galantă. O mie și unu de înțelepți fulgerînd umanitatea cu vorbele lor în decursul timpului: Atenție la metamorfoza monștrilor! Unghile lor fi-vor tălate, dar tot ghiare se vor numi; zimbetul lor nu e desținderea minții și a sufletului, ci stare anatomică; în ochii lor aparent limpezi citiți pînda și înfricoșarea; pericolul are glas de sirenă, dar nu vă legați de catarg asemeni lui Ulise; bita lor este sofisticată, după ultimele cuceriri ale științei — nu vă lăsați ademenți, încetați lucrul la bite!

...Șaptesprezece aprilie. E o după-amiază însoțită cu ușoară adiere de vînt înfiorînd porii acestei primăveri. În parcul Herăstrău, pe suprafața lacului vîlurînd sub mîngîierea brizei, cîteva bărci alunecă ușor, iar mai departe, un vaporas cu tricolorul fluturînd la pupă spîntecă apa, înaintînd încet. Pe marginea lacului, un bătrîn discută cu un mai tînăr bărbat despre un posibil scenariu irațional de groază la nivelul planetei. Au un chip meditativ și îngrijorat. Lîngă ei, o fetiță cu părul de culoarea spicelor coapte de griu, în sîndăluțe și rochiță albă, miroase în tăcere o garoafă roșie. Ascultă. Apoi, cu o mină fragedă, îl apucă pe bătrîn de pantaloni, făcîndu-l atent:

— Bunicule, dar de ce vor unii să murim? Știi ce? — și

glasul îi tremură ca o foaie de pergament sub neliniștea cuvintelor înscrise — Dacă voi cel mari ne puneți în primejdie, o să pornim noi, copiii, cu po-

rumbel, cu flori, în lume să vă arătăm ce frumoși sintem! Noi vrem mult, mult soare și să trăim liniștiți mult, mult, mult!...

Vorbele fetiței îmi dau noi speranțe. În puterea rațiunii. În logică. În viitor. În OM.

CORNELIU TĂLMACIU

Pacea — bunul cel mai de preț al omenirii

Din cele mai vechi timpuri neamul românesc a prețuit pacea ca pe bunul cel mai de preț al tuturor celor care, ca și poporul meu, au știut prețul acest bun și au știut să se bucure de el. Pacea nu este numai averea de care să se bucure doar cîteva popoare, ea ar trebui să aparțină întregii lumi! Ar trebui decretată o pace planetară. De aproape 2000 de ani, dacă

ar fi avut loc doar un război pe an — și au fost mult mai multe! — și tot ar însemna 2000 de astfel de războaie. Dacă nu lumea este cea care generează conflictele, ea, lumea, este, în schimb, cea care poartă greul acestora; cum nimeni altcineva decît ea a știut de fiecare dată ce implică un conflict. Nimeni însă din cel care au generat conflictele nu poate spune că nu se putea altfel! Dintr-un război totdeauna

se pierd valori, indiferent dacă ești învingător sau învins. Nemaivorbind de dezastrul pe care oricine e angajat în ostilități îl suportă, de pierderea de viață, și ce altceva poate fi mai de valoare decît viața? Pe ce mai poate pune preț ca pe o viață trăită în tihnă și în deplină demnitate?

Ne trebuie pace și nu stărl de urgență? Din ultimul conflict la scară mondială lumea a ieșit sătulă de foame, de gloanțe, de tranșee, de obuze, de războaie, de acum lumea vrea altceva, vrea pace, bunul ei cel mai de preț, după care tinjește de atîtea mii de ani.

ȘTEFAN DUMITRU

Ca un vast poem

Pacea e un cînt sublim ce crește
Din adînc de vremuri către noi,
Pacea — dor, visare și nădejde,
Seva vieții-n nesfirșit șuvoi.

Bună pace-n cinste, libertate
Am dorit cu Mircea la Rovine,
De fu vîfor de săgeți și spade
N-a fost vina noastră, știm prea bine.

Pace vrem, rostîm și azi cu-ardoare,
Pace dreaptă și netulburată,
Muncă-n tihnă, cînd pe culmi de zare
Steaua noastră falnică se-arată.

Nu rachete, baze prin păduri
Și nici ulii ceru-nnegurînd,
Flamuri vii de soare și azur
Să-nfășoare-n veci acest pămînt.

Pace! Pace! Pace! — lung răsună
Ca un vast poem al omenirii
Și-n acordurile lui se-adună
Toată vrerea și tăria Firii...

ION SEGĂRCEANU

Cîntec de pace

Cad ninsori din gura cerului înlăcrimat
noi le-adunăm spovedindu-ne în vase de Saxa
pirogile timpului în clepsidre-au jurat
să păzim împreună Pămîntului axa,

cad ninsori din gura cerului înlăcrimat
cad peste noi ascunzîndu-ne-n albe memorii
pacea Pămîntului nu se vrea un tablou înrămat
asta o știm din străbuni, din istorii.

NICOLAE TRANDAFIR

Cîntec

Pacea înseamnă lumina lunii
Lovindu-se de muchia lacrimii prin care
Unim pămîntul cu cerul
Așezat între peceți muritoare.

Mai presus puterii de-a amina
Un gest, o tăcere mocnită, un indemn
Pacea este această brîndușă-ncrustată
Într-o poartă de lemn.

CARMEN FOCȘA

Baladă pentru viață

Bate-un vînt atomic, nu știu
Din ce bob de griu mă strig,
Bate, bate: eu mă număr
Printre boabele de frig.

Tot invirt la roata morii
Și în aer țes cuvinte —
Visul stelelor se-aprinde
Ca un codru de morminte,

Roata asta cit o lume
Ce din visul ei tresaltă
E un scrînciob pus pe gînduri
Ca un timp în virf de daltă.

String prieteni de cerneală
Pe un cîmp cit vîd cu ochii,
Că bocesc în mine pruncii
Unui infinit de Dochii.

Nu mai sint pe cer grădini
Cerul nu mai înflorește...
Pacea lumii-i sinistrată
Într-o gheară grea de clește!

Pune lume ochi Genevei!
Vrerea noastră să o vadă,
Pune-i și urechi s-asculte
Glasul păcii-n marș pe stradă.

Ceru-i ca o magazie
Încărcată cu rachete...
Simt în mine tot pămîntul
Luminînd printre planete.

NICOLAE SINEȘTI

Lecturi complementare

Era de așteptat ca perioada care urmează imediat după încheierea ostilităților armate din 1878 să-l pună la grea încercare pe autorul „Zăpezilor de-acum un veac”. E o perioadă tulburătoare, pe care o complică în egală măsură schimbarea de atitudine a Rusiei față de vechiul aliat, ca și venicia, dar acum absolut inoportuna zizanie, la nivelul superficialilor, dintre partidele zilei. Romanțierul a voit să sugereze prin metafora cutremurului, dar, spre deosebire de metaforele atotcuprinzătoare din „Iesirea din iarnă”, „Fluviile”, „Noroiile” și „Zăpezile”, cea nouă are o slabă forță integratoare.

Primele ei sugestii apar destul de târziu, după ce volumul s-a consumat pe de o treime. Autorul invocă o mișcare seismică (sau mai multe?) din acei ani și vrea să analogheze cu ea starea de incertitudine politică (dar și socială) în care se află țara la sfârșitul războiului. Fără forță de impact moral asupra colectivității, evenimentul seismic zădărnicește intenția. Soluția de a asocia întimplarea tectonică și întimplarea omenească e a unei teorii totalizatoare, ce plasează spațiul românesc într-un punct care poate fi centrul unei unde seismice (căci e așezat „pe vulcan”) și pînă la care se repercutază șocul unui eveniment asemănător.

Pentru a valorifica șansa analogică pe care o furnizează evenimentul natural, autorul procedează la o prelungită descindere în primii ani ai domniei lui Carol I. Perspectiva devine aproape integral a acestuia. Acela care întuiește specificul geopolitic al României și trăiește angoasa unui cutremur social-politic caracteristic e el, noul prinț. Evenimentele, din care unele îi pun în pericol viața ar dovedi că, într-adevăr, un cutremur de la Atlantic poate să facă ravagii la București. În ambele sale ipostaze, mișcarea seismică e filtrată pe de-a întregul prin optica lui. Cum capitularea semnată la 19 ianuarie este „marcată printr-un puternic cutremur de pământ”, bineînțeles, „prima știre pe care Alteta-Sa a notat-o după trezire, în jurnal” se referă la acest eveniment. Prințul nu poate rata prilejul de a scoate din acest nou context un nou profit analogic: „Ca om al științelor fizice, prințul nu-si dădea seama, în dimineața cutremurului, dacă mișcarea seismică își avea obirșia în țara lui, pe un pământ controlabil, în Vrancea, spre exemplu — o zonă în care Carpații Orientali se îmbucă cu Carpații Meridionali, punind din cînd în cînd în zdruncin pămînturile românești — sau dacă nu cumva unda seismică „provenea din afară, dintr-un alt spațiu, din sudul otoman, o altă zonă a cutremurelor imprezvizibile, localizată la îmbucarea Asiei cu Europa, chiar în punctul în care cele două continente se ciocneau la Strimtori. Dacă era așa, efectul resimțit la București fusese periferic”. Prințul e cel căruia, în 1870, căderea Imperiului Francez și ridicarea Imperiului German îi dăduse „un palpit sufocant, o torsione cumplită, care erau gata-gata să-l rupă” și căruia, „Acum, prăbușirea Imperiului Otoman și urutul de cutremur care o însoțise îi păreau izbăvitoare”. În fine, numai pe prinț îl obsedează „ideea de conjuncție și opoziție între mai-marii lumii, ca între corpuri cerești (...) din perspectiva catastrofei de proporții cosmice la care asistase”. Într-un cuvînt, numai prințul are

acces la relația simbolică dintre evenimentul natural și evenimentul istoric. Celelalte personaje ale romanului nu-l au: unele nu simt nici șocul seismic, dărmite să-l raporteze metaforic la realitatea geopolitică a României. Adela Bals rămîne „confuză” la întrebarea: „Pe-aici s-a simțit cutremurul?” pe care i-o pune colonelul georgian Athașvili, iar „pentru baciul Siclovian, cutremurul a însemnat spaime că pierde aurul”. Pentru mahalagi, „zgîlțitarea pămîntului” e urmată de „bătălia șobolanilor” (tabloul e de o terifiantă plasticitate), iar în lumea satelor, se termină cu scufundarea unui uriaș deal locuit.

Dacă marile metafore ale fluviilor, noroiilor și zăpezilor exprimă o stare psihologică a unei întregi societăți, aflate într-o situație specială, de cumpănă sau de speranță, și sint interiorizate, în acord cu structura sufletească și categoria socială, de toate personajele romanului, noua metaforă, a cutremurului, emană exclusiv din perspectiva prințului. Numai lui, aflat într-un acut proces de „împămintenire” spirituală, i se atribuie conștiința că România se situează deasupra unui vulcan și, pornind de aici, doar în

unificatoare, a volumului. Nu o obediință de tip tezist s-ar fi cerut, ci, într-o manieră pe care a izbutit-o adesea strălucit autorul însuși în câteva din volumele anterioare ale ciclului, o coparticipare afectivă și mediativă a personajelor la noul moment istoric și, implicit, la plămădirea metaforei.

În al doilea rînd, a pune exclusiv în sarcina prințului teoria despre funcția simbolică de seismograf a spațiului românesc e discutabil din punct de vedere istoric. E aproape incredibil că teoria „descențării imperiilor”, pe care au găndit-o marile personalități ale culturii românești, de la Dimitrie Cantemir la Nicolae Bălcescu și de la Mihai Eminescu la Nicolae Iorga, a cărei temeinicie o probează momentul 1877, e pusă de Paul Anghel în seama lui Carol de Hohenzollern-Sigmaringen: „Ideea de conjuncție și opoziție între mai-marii lumii, ca între corpuri cerești, îl obseda de la un timp pe prinț, din perspectiva catastrofei de proporții cosmice la care asistase. Căci ce altceva reprezenta prăbușirea unui imperiu, un uriaș imperiu, la dimensiunea limitată a lumii pămîntene decît echivalentul unei căderi astrale? (...) Imperiul avusese o poziție centrală în echilibrul lumii. Toate celelalte imperii, în optica prințului, păreau periferice raportate la Imperiul Otoman, și, din acest motiv opuse acestui imperiu, candidind la supremația pe care primul și-o

anilor 1870 ar trebui supusă asanării (inclusiv, bineînțeles, morale), că în cazul armatei nu se poate vorbi de spirit militar, că parlamentul e o moară de treierat vorbe, și așa mai departe. Nu e în discuție în primul rînd veracitatea acestei stări de lucruri (deși chiar tabloul ei ar trebui rețușat conform datelor istorice), ci pertinența istorică a conștientizării ei aproape exclusive de către prinț. Lipsesc din roman marile personalități ale epocii, iar dacă sint prezente, partitura lor e redusă și inconsistentă; de pildă, detaliul că, din cauza „posteriorului”, Kogălniceanu nu mai începe în seau (detaliu care iese și el, ca atîtea alte asemănătoare, din mintea prințului) aruncă o lumină neplăcută asupra unui personaj oricum firav al romanului. I-am mai semnalat autorului aceste absențe și prezențe deficitare (în „Zăpezile”, Eminescu apărea ca „tip pletos și brun”), care, dacă în celelalte volume, unde metafora globală privește o stare sufletească generală, împietăzesc mai puțin asupra mizei, în „Cutremurul”, unde metafora globală se nutrește dintr-o veche și edificată conștiință autohtonă a poziției pămîntului românesc la încheietura imperiilor, ele o pulverizează puțin și simplu.

Și e păcat, pentru că multe din cele mai consistente pagini din noul volum sint cele în care se discută idei: în care Helene Grădișteanu îi vorbește protagonistului despre destinul boierimii sau în care Brătianu îi descrie tactica lucrului gata făcut. Puțini dintre prozatorii români contemporani au ca Paul Anghel talentul de a plasticiza un concept și de a epiciza o noțiune. Adesea, dialogurile dilematice acaparează asemenea unui foarte bun teatru de idei. Multe din personajele sint vehicule de atitudini și opinii, de ideologie adică. Un singur exemplu, dar relevant: locotenentul georgian Andro e adus în scenă ca să facă seducătoarea distincție dintre neamurile de stepă, pe care munții le resping, și neamurile care le datorează perenitatea.

În rest, volumul reactualizează aceleași calități de prozator cinematografic, care procedează la incursiuni alternative în medii foarte diferite. În unele scene intervine și ochiul reporterului experimentat, care are gustul fabulosului (immormintarea, ruptă dintr-o ciudată tragedie, a calului Alcor; abandonarea unei puzderii de animale bolnave pe insula dunăreană Dinu; scufundarea unui deal în Moldova etc.), în altele, plăcerea de a caragializa (dezbaterile din parlament, incursiunea unei comisii „soleme” prin spitale, cu scopul de a identifica pe militarii răniți sau bolnawi, demni de a purta „Crucea Treierii Dunării”, și a cărei problemă e de a ști dacă marinarii o pot primi sau nu, căci, prin natura meseriei, n-au trecut Dunărea „dincolo”). Cu grijă și ingeniozitate sint, în sfîrșit, refăcute tribulațiile lui Iancu Ghica în Petersburgul cu aspect de Veneție a Nordului, feeric și bintuit de anarhism, rece și ostil față de aliatul de pînă deunazi: dialogurile dintr-o ceainărie de pe Nevski-Prospect, ca și cele din casa Feodosiei Petrovna aparțin unui fin degustător al marii literaturi ruse.

Însă, cu toate indiscutabilele lui calități, noul volum din ciclul „Zăpezile de-acum un veac” își ratează, cel puțin parțial, din cauza atașamentului auctorial față de un personaj care ar fi trebuit să rămînă unul dintre personaje, miza.

CONSTANTIN SORESCU

*) Paul Anghel, *Cutremurul*, cartea a VIII-a din ciclul „Zăpezile de-acum un veac”, Editura Cartea Românească, 1936

Mai multe atuuri și o miză parțial ratată *)

seama lui e pusă teoria războiului de la 1877 ca mișcare seismică de importanță mondială. Kogălniceanu, care apare într-o scurtă secvență dedicată acestei teme, nu face decît să-i pună pe tapet argumente istorice. Această selecție pe sprinceană e de două ori discutabilă.

O dată, în ordine strict literară. Solidarizarea anterioară a întregii lumi epice în orizontul unei metafore — ceea ce constituie o reală performanță — se rupe. În acest volum, ciclul devine din romanul unei societăți romanul unui individ. Discriminarea e cu atît mai de neînțeles cu cît se produce într-un moment cheie al evenimentelor. Conștiința subzistenței pe un focar seismic ar fi trebuit să se trezească măcar în personajele cu partitură epică reprezentativă. Altminteri, romanul adună o lume incapabilă să adumece și să priceapă noul ceas istoric, în jurul unui protagonist privilegiat să-i mediteze de unul singur situația și destinul. E absolut stranie această ruptură dintre psihologia de fond a romanului și psihologia prințului, care, iată, a devenit incognito protagonist. Toate celelalte personaje evoluează pe un traseu anticipat de desfășurarea evenimentelor, dar drumurile lor nu se intersectează cu metafora care botează romanul. După balul în stil japonez, Păuna renunță la mobile și bijuterii, dintr-o nevoie pe care o califică drept o nevoie de gol; Theo se întoarce de pe front și debutează împreună cu Esthera, a cărei graviditate înaintea, într-un mariaj insolit; lui Alec Răscanu i se aduce la cunoștință că sora lui, Anisia, călugărită ortodoxă fiind, a fugit cu un prizonier turc; generalul Cernat, numit ministru al armatei, asistă mut de uimire la fanfaronada din parlament; Adela își vesează soțul care a căzut în război (primul vis denotă o fină fantezie). Și așa mai departe: viața tuturor personajelor curge înainte, nepăsătoare față de tema, care se vrea

asigurase în timp, vrînd să-i smulgă cheile (...). După părerea prințului, toate imperiile suferiseră — și sufereau încă! — de același viciu: se dilatau peste margine, ignorînd puterea dătătoare de coerență a sinelui lor prim — centrul —, cel care le proiecta înălțat în fantastica aventură a cuceririlor (...). Acum, în ceasul în care prințul medita, se confruntau două imperii care-și aveau căderile la margine...” etc., etc. Sublinierile ne aparțin. Oricît s-ar concede că e vorba de o operă literară (de altfel, corectîte pe care le aduce naratorul punctului de vedere al prințului sint minime și au caracter de nuanță și adaos), această stabilire de paternitate sochează, și sochează cu atît mai mult dacă amintim că în același răsîmp istoric reactualiza teoria de structurării imperiilor, meditănd chiar asupra evenimentelor din anii 1877—1878, nimeni altul decît Mihai Eminescu.

„Zăpezile de-acum un veac” și-a propus să fie un roman istoric și ar trebui să-și păstreze pînă la capăt factura. Prințul nu poate fi imaginat decît în marginile unor date bine cunoscute. E indoielnic că din Carol I s-ar putea face mai mult decît un purtător de cuvînt, constrins de legile și aspirațiile unei comunități în fruntea căreia l-a adus întimplarea. Or, în „Cutremurul”, autorul pare a voi să facă din el un exponat, iar dacă n-a voit-o, aceasta e totuși impresia pe care o lasă volumul. În cele anterioare, prințul era înfățișat inițindu-se în tainele locului, dornic să înțeleagă legile după care se conduce comunitatea și atent să nu-si jignească »supușii« din ignoranța cine știe cărei cutume. Desi nu lipsese nici de această dată actele inițiatice (sărbătoarea Invierii din primăvara anului 1871 e una din scenele cele mai frumoase ale ciclului), psihologia cu care îl înzestrea autorul este a unui erou civilizator. El (și numai el!) realizează că societatea românească a

Un tânăr autor, o carte

Mariana Codruț — „Măceșul din magăzia de lemne”,

Editura Junimea, 1982

Un spațiu neidentificabil pentru că topografia lui nu respectă formele de relief ale unei realități „fotogenice”, transcrise în pagină imagine cu imagine, detaliu cu detaliu, un timp inaccesibil ceasornicilor pentru că este un timp interior, o stare ce îmbracă aparența unei nesfîrșite amiezii în care mișcările se descompun și se topesc, gesturile se scufundă într-un abur parabolic, o muzicalitate discretă a textului, a construcției sale în care cuvintele par rostite „de o străină gură” — constituie coordonatele definitorii ale orbitei poetice pe care se înscrie Mariana Codruț („Măceșul din magăzia de lemne”, ed. Junimea, 1982).

Ceea ce surprinde în această poezie este lipsa ostentativității citadine, absența angoaselor „calendaristice” ale sfîrșitului de mileniu, seninătatea și calmul rostirii, picturalitatea simplă (dar nu simplificată) a imaginilor situată la antipodul ferocului artizanat avangardist. Trebuie lămurit de la bun început că aceste considerații nu sint „dublate” de vreun criteriu axiologic: volumul Mariane

Codruț reprezintă o altă modalitate de a aborda lirismul printr-un asediu mai discret (dar, poate, la fel de eficient) în contextul asaltului general înregistrat de ultimii ani de poezie. Nu este vorba de un „mod intelectual al lirei” în linia barbiană, nici de încercarea de a „stoarce” lira de ultimele acorduri ale ruralismului, dar nici de impulsivitatea stilistică, imagistică, vizionară a ceea ce acum numim prin termenul de post-modernism. Neacordînd credit nici uneia din aceste direcții, poezia Mariane Codruț se menține într-o prudentă așteptare, alegînd o linie de echilibru la confortabilă distanță de extreme și exagerări.

Prin ce poate surprinde atunci o astfel de poezie ce refuză șocul noutății, ostentativității modernismului? În cazul volumului „Măceșul din magăzia de lemne” notabil este procesul de „ascuțire” a instrumentelor expresivității, de adevărate a lor unui fond sensibil particular, delimitat cu multă atenție. Importantă mi se pare nu atît dova „operativității” acestor instrumente cit capacitate de a

le armoniza cu propria sensibilitate. Multe pachetoturi, titanice în propensiunea lor pentru meditație și interiorizare, s-au lovit fatal de icebergul retorismului și al spiritului ludic. Și invers: cîți maeștri ai discursului ironic, ai jocului liber al spiritului nu și-au sleft rădăcinile transplantate în deșertul poeziei „de idei”?

Cred că adevărate mijloacele de expresie, coerența deopotrivă a discursului și a fluxului emoțional, deplina lor consonanță sint cele dintîi elemente care fac dovada viabilității experienței poetice a Mariane Codruț. Versurile ei par a emana din straturile de adîncime ale conștiinței și mai puțin din sisturile înflăcărute ale epidermei: „înainte de toate / există o conștiință în subteranele căreia / se fac experiențele necesare /.../ apoi: imaginea tuturor / făcîndu-ne culcuș în craniul acestei conștiințe, / înhalîndu-i gîndurile, / scormoîndu-i somnul, / decantîndu-i singele...” (Van Gogh).

Cele cîteva poezii în care autoarea se apropie de tărnișele senzualității sint intitulat despre dragoste, iar nu de dragoste, constituînd, cu alte cuvînte, un exercițiu de meditație pe tema iubirii și nicidecum o mărturisire a experienței erotice: „între luciditate și inconștientă / pur stă arborele iubirii /.../ ridicolă, neputincioasă / e toată înțelepciunea lumii / imi rămîn propriile cuvînte, simuînd moartea, imediat / ce mă apropii de ele.” (Poem despre dragoste, IV).

Încerc să-mi imaginez încurcătura în care s-ar fi aflat primii cititori ai versurilor lui Emily Dickinson aflînd că au

toarea unora din cele mai frumoase poeme de dragoste din literatura lumii nu a cunoscut în realitate dragostea fizică. Morala pe care încerc s-o deduc de aici este aceea că importanță rămîne calitatea expresiei unui „conținut sufletesc imaginat” (formularea aparține lui Carlos Bousoño), iar nu cantitatea de experiență (fie ea și erotică) mărturisită albului paginii. Prin cele nouă Poeme despre dragoste Mariana Codruț face dovada unei riguroase dozări de meditație și senzație, unui echilibru perfect între cerebralitate și senzualitate, această suită de poeme constituînd nucleul omogen, dens și original al întregului volum. Cuvîntul, expresia austeră sint chemate să distileze realitatea pînă la cifra oțanică a poeziei: „din rug de o sută de zile comune, / vino! dezordonază interiorul / cumînte, muzica leșioasă / și liniștita teamă...” (Exorcism pentru un cuvînt magic). Poemul devine cel mai adevărat teatru unei înfruntări, al luptei cu nevăzutele forțe ale unei realități ce aparține numai Poeziei: „lovindu-mi obrazii / poemul își încălzește palmele.” (Poemul). Senzualitatea, atunci cînd scapă de încorsetările cerebralității, se încarcă de tensiunea unui asalt al materiei, de cruzimea și agresivitatea invaziei altor regnuri asupra ființei umane: „din odaie-n odaie / imi strîng umerii în palme. / praf de pușcă umeri / gîndul în carcasa creierului. // dragostea — coloană vertebrală. // ascult viermele urcînd...” (Poem despre dragoste, I).

Pentru Mariana Codruț, dobindirea atitudinii ideatice —

pînă acolo unde erosul devine experiență ontologică — respingerea instinctualității în favoarea conceptului nu se realizează prin distanțarea ironică, ci prin efortul cerebralizării unui sentiment. Trăirea acestui sentiment se produce prin expresia lui, tensiunea eliberării unei energii stilistice: „ești // mare pe care / inchipuînd-o o îndepărtez. // pată albă pe care / privînd-o o întunec. // formă pe care / eu aripi dîndu-i o pierd // nicăieri mai adevărat și vesnic / nicăieri mai luncos și efemer / decît în inchipuire...” (Poem despre dragoste, III).

Epurată de accentele carnalității, ridicată pe treptele imaginării, dragostea își păstrează umbra amenințătoare, torturată, obsesivă așa cum într-o kaffiană pedepăsește acele scriu pe trupul condamnatului numele pedepsei: „pe cîmpia aceea, acum / dragostea mă apără / cu gheare de uliu, / peisaj roșii, sărate, / desceneză-n trupul meu / ghearele sale apărîndu-mă.” (Poem despre dragoste, IV).

Mai mult decît cele două poeme intitulate Prin ceața mahalalei, lipsite de atmosferă, cam grațioase și superficiale, mai mult decît cele șase Amieze, poeme înșelătoare prin gustul parabolice, dar incomodate de vestimentația prea strîmțată ori prea largă a unor fabule cu intenție „filosofică”. Poemele despre dragoste, în primul rînd, ne îndreptățesc să vedem în Mariana Codruț o poezie interesantă, pe care de a-și constituit un univers propriu, original, poezia a cărei evoluție merită urmărită cu toată atenția.

TRAIAN T. COȘOVEI

Ei sint contemporanii mei

Despărțirea de Paleologu?

Intr-una din zilele anului 1970, cind s-ar fi putut fierbe o cafea in prezumtivul nisip din malul Dimboviței, prințul Danemarcei, vizibil maturizat și c-o seninătate levantină, cobora treptele editurii Cărții românești, descult și costumat in blugi, polemizind oarecum cu Shakespeare și cu ceața Elsinor-ului, cu Zaharia Stancu și cu nenăscuta generație in blugi ce pe nenăscuta generație '70 o latră.

Bacalauratul din mine, ce infrunta vipia Bucureștilor in costum de dimie, dar in orice caz din stofă rezistentă (lină-n lină ar zice E. Lovinescu) nu-l bănuia in persoana Hamletului americanesc (ce-și frinase parcă celebrul monolog la jumătate) pe funcționarul Cărții românești Al. Paleologu. Marele eseist, deghizat la acea vreme in redactor al editurii, revenise in miezul vieții literare, după ce se jucase de-a v-ați ascunselea cu Istoria, joc dramatic din care unii colegi de-ai săi „au uitat” să se mai întoarcă.

Debutând la 51 de ani, după vreo 20 de tăcere, Al. Paleologu n-a colectat veninul de mai sau de septembrie la care destinul său i-ar fi dat dreptul ci, c-un zimbet fertil și c-un sprit inaugural, a fluturat drapelul bunului simț in literatura română, ridiculizind țestoasele prețiozități, zeflemind pudibonderia agresivă, dînd cu fîit către persoajele ingreuiate de atita machiaj cultural. Instaurind, cu alte cuvinte, naturalitatea și firescul intr-un domeniu in care contabilitii scrisului făcuseră ravagii, (Orice articol lung, plicticos și plouat de-un potop de ghilimele se impoțtona cu titulatura de eseu, astfel incit la o statistică rețeseau cum 3-4 esești pe cap de scriitor contemporan).

Al. Paleologu a tăiat nodul gordian al eseisticii, readucind pur și simplu bunul gust al numitorului bunului simț. In Bucureștiana snobinime, numele lui Al. Paleologu e pronunțat cu grașeiată evlavie și sincer vorbind nu îi înțeleg motivația. Vor cu toții, cum s-ar spune, „nuntă cu general”, numai că generalul își păstrează in continuare bistoul in rucsacul de soldat și, pînă una alta, își pierde vremea cu recruții de-alde noi. Ce-i drept, trecutul nostru are

ceva comun: cluburile. Al. Paleologu a fost in tinerete membru al Jockey-Clubului iar eu deasemenea, după ce am căzut la actorie am făcut șmotru citeva luni, ca ostaș in termen, la Clubul Dinamo. Qui s'assemble se ressemble. Păi nu ??

Astfel l-am auzit eu povestind cu inimitabil farmec personal o intimplare din copilărie ce luminează intrucitva atitudinea sa din prezent.

Descoperind pe la șapte ani savoarea parfumatei licori pe care preotul din cartier o servea la strunga împărășaniei cirdului de copii, s-a reintors in aceeași zi de citeva ori la degustat, pînă ce popa, prin-zindu-se, i-a șoptit cinstit și negustorește: „Văz că-ți plăcu vinu. Spune-i lui tacțu să vină la mine acasă, că-l dau cu-un pol litru”.

Spre deosebire de o bună parte a criticii ce se-nghesuie la degustatul vreunui Beaujolais-nouveau, ajuns pe plaiurile noastre in stadiu de ofet (căci vinu, cit de bun îi, bizie pin' la urmă musca oțetului asupra-i), mai școfînd și exclamații de extaz, să fie ele inregistrate la primăria „inițiatilor”. Al. Paleologu se împărășește cu îndărătnicie tot din cotnarul sadovenian, și greu poate fi cîntit din „agora” berăriei lui nenea Iancu.

Bunul simț ca paradox e un manual de învățătură și infelcpiune pe care Universitatea ar trebui să-l treacă in Bibliografia obligatorie, căci orice om normal, citindu-l, devine prin contagiune mai deștept.

Generozitatea inteligenței sale sare din pagini, fie că-i vorba despre Elogiul gafei („Iubesc gafeurii, gafa-ini pare un semn de noblete, prin nonsalanța și dezinvoltura ei, prin lipsa ei de calcule și oportunistism”. Contrariul prostiei („Cred că de fapt, contrariul prostiei e bunul simț, însușire deloc împărșită, orice ar spune Descartes”), Imitație și valoare („Prejudicata originalității crede că poate reduce manifestările vieții umane la solipsismul particularității fără asemănare: pe grecește se numește: idiotism”) sau Despre exagerare („Să nu exagerăm!”, dar de ce să nu exagerăm? Geometria e exagerare, filozofia e exagerare, poezia tot așa. Tot ce are sens este exagera-

re.”). Iar pentru cei ce cred că eseu este un fruct rupt din ramurile academiilor, iată Glosa folclorică — un erudit „poem” despre injurăturile ungurești, italienești, franțuzești și autohtone („Demnă de clogiu e însă injuratura noastră principală sau, dacă pot zice, de bază, cea mai simplă și absolută: respingerea preopinentei la starea prenatală, poate chiar pregerminativă. E o reducere la neant, o recuzare ontologică. I se retrage adversarului omologarea existenței: e neavenit. E exclus din univers ca progenitura lui Lilith sau ca monstrii preadamici de care e vorba in Cabală.”).

Neatins de nobilul, dacă vreți, dogmatism al virstei, ce se manifestă la atitia ilustrii contemporani, Al. Paleologu e inezestrat in schimb cu acea lipsă de precauție specifică marilor artiști.

In Scrisorile sale din Italia, jurnalul de călătorie (ce imbolnăvește de regulă cititorul de diabet prin zaharosele disertafii) se-ntuneacă de umorile pamfletarului: „Cetatea papilor a obținut ce i-a trebuit de la acești artiști: artă oficială. Nimic mai necreștin decit Vaticanul și bazilica San Pietro (dar nu e nici pagin și nici măcar laic: e pur și simplu guvernamental)... Nu mă mai prinde nimeni pe acolo. Am dat 500 de lire cu care mi-am cumpărat dreptul de a avea definitiv o părere despre această hală a desertăciunii”.

Recunoscut drept „polemist fără adversar”, mi-am amintit că acum vreo 14 ani se încumetase totuși cineva să-l infrunte — un june critic pe nume Gheorghifă. Al. Paleologu n-a consumat prea multe gloanțe, căci după primele focuri, criticul Gheorghifă s-a retras pentru totdeauna din cîmpul literaturii, la adăpostul vreunei meserii mai liniștite și mai onorabile. Nepolemizind cu Paleologu, cine știe cîți literați au văduvit industria și agricultura de latentele lor vocații.

Mai există însă o soluție pentru despărțirea de Paleologu pe care am îndrăznit chiar eu s-o aplic: printr-o stringere de mină, insoțită de indemnul unei cit mai grabnice revederi.

MIRCEA DINESCU

Scriitorii tineri și cărțile lor

Alexandru Dobrescu

Pînă ce am recitit cele trei cărți de folioane ale lui Alexandru Dobrescu, am fost pe jumătate convins că tînărul critic ieșean e un nonconformist din naștere, in fața judecăților căruia trebuie să ai unele rezerve.

Curiozitatea, satisfacția duelurilor publicistice sau armate au atras intotdeauna un public numeros, gata să acorde toată increderea, toată grațitudinea și onorurile — invingătorilor. Inși de excepție in aceste dueluri sint puțini, pe deasupra mai sint uneori și confundați cu circarii de duzină, cu durii, cu proprietarii unui limbaj populat cu ingrediente sau mai știu cu ce...

Alexandru Dobrescu e un duelgiu profesionist, cunoscător al unui număr insemnat de mișcări in fața cărora puține săbii rezistă. Consecvența criticii și omului față de propriile păreri și judecăți și pre-judecăți este uluitoare. De la Gheorghe Grigurcu și ceva mai inainte de la „răul” Cornel Regman, critica românească n-a mai primit un curent de aer proaspăt cu un asemenea debit, cu o asemenea viteză.

Impresia de nonconformism nu provine nici intr-un caz de la obiceiul unor critici care in goană după unicitate scriu bine despre o carte primită rău și invers. Al. Dobrescu are uneori și tăria să tacă. Aș fi curios să știu cum arată gîndirea acestui critic atunci cind tace in preajma unei cărți?

Tonul lipsit de aparentă violență, nițel diplomatic, uneori protocolar, chiar pe înțelesul tuturor — dă putere dublă textului critic, judecății, acesteia.

Cine-i citește cu atenție cărțile descoperă că, practic, tînărul

critic nu are afinități directe, privirile sint aruncate asupra operelor și autorilor discutați, cu aceeași răceală științifică proprie. Exploziile sufletești ale criticului sint rare și mai ales avcm satisfacția să descoperim că intotdeauna sint pe deplin justificate.

Dacă in portofoliul oricărui critic se poate observa o plăcere, o aplicabilitate ceva mai lesne pe terenul unui anume gen literar, critica practică de Alexandru Dobrescu nu are complexe in acest sens. Ori că scrie despre Mircea Dinescu, Constantin Crișan, Al. Paleologu, Adrian Păunescu, Vasile Pogor, Al. George, Valentin Silvestru, Horia Pătrășcu, Mircea Cărtărescu sau Ion Bogdan Lefter — criticul exersează la fel de bine. Pe cel din urmă (Ion Bogdan Lefter) îl surprinde cu o exactitate demnă de toată considerația in impostura postură de poet premiat la debut de Uniunea Scriitorilor, neretuzindu-i finețea considerațiilor critice.

Recent, Al. Dobrescu a inceput in revista „Cronica” a serial critic palpitant: „Aventura romanului de aventuri” — in spațiul căruia discută cu aplomb aparițiile acestui gen clasic, atit de mult căutat de cititori și tot atit de mult neglijat de critica literară. Ceea ce face ca critica se cubărească destulă subliteratură. Al. Dobrescu este la ora actuală singurul posesor al unei Săbii de Toledo pe care o mintuiește profesional, intr-un secol al armelor cele mai complicate. Îl văd citeodată scriind despre toate cărțile care apar in literatura română, devenind o instanță, un serviciu de ecarisaj cultural...

VALERIU BĂRGĂU

Primum la redacție

Ca răspuns la unele critici privind stilul confuz, snob, pretins științific al unor articole semnate de tinerii creatori Artur Silvestri și Costin Tuchilă, am primit la redacție scrisorile de mai jos. Desfășurînd intervenții care se vor polemice nu sint decit niste răbuniri ale unui orgoliu exagerat, conținînd atacuri la persoana, inercări de a da lecții, deși ele nu sint la obiect, le publicăm pentru că reprezintă încă un argument că obiecțiile noastre inițiale sint pe deplin fondate.

Și polemica de idei se învață...

Stimate tovarășe redactor-șef

Cu deplină fidelitate față de programul vehiculat, cineva, ascuns după pseudonimul-intolerabil — de Ion Creangă, găsește cu cale, intr-un supliment al „Știntei tineretului” (publicație pentru care „o nouă virșă a poeziei patriotice” inseamnă „a respingea facilitatea oedei”) să batjocorească un eseu, care-mi aparține, apărut in „Lucașărul”. Era vorba acolo de o doctrină a specificului național, cu și de o critică a „teoriei vidului etnic” in materie de istorie a românilor. Dacă lui I.C. nu-i plac astfel de inițiative, aceasta e o probă de rea-credință și are cine să se ocupe de ea. Dacă nu înțelege, e o chestiune de instrucție: noțiunea de „accesibilitate” presupune grade și nu pot să-i prețind acestui I.C. să învețe antropologie și să citească pe P. Bosch-Gimpera, Toynbee și pe Gordon East. Cită vreme exprimarea cultă fi dă dureri de cap e recomandabil să se rezume doar la Ion Cristoiu, care pune pe cineva să se exprime (in „Personaje de rezervă”, pag. 63) in acest fel: „Hă, te-am dus, minca-mi-ai pielea de pe...”.

ARTUR SILVESTRI

★

Tovarășe Redactor-Șef,

Am citit cu stuțoare in nr. 15 din 12 aprilie 1986 al Suplimentului insemnarea injurioasă prin care tov. Mircea Dinescu comite un violent atac la persoană sub pretextul desființării cărții mele, apărută in urmă cu trei ani la Editura Cartea Românească. Nu discut opiniile „critice” ale unui fost corigent de notorietate la limba română din urbea Slobozia, râmănd din păcate la același nivel al suburbanității intelectuale și comportamentale. Mă nedumereste însă profund faptul că un atac de o asemenea necenzurată violență și persiflare huliganică a fost primit cu bunăvoință de redacția organului de presă al C.C. al U.T.C., ziar care, fie și prin — sau, mai ales prin — Suplimentul său literar-artistic ar trebui să se considere însărcinat cu formarea gustului artistic și al unei opinii estetice salubre, sănătoase, in conformitate cu exigențele societății noastre, exigențe ce exclud falsul, colportajul calomnios, insanitățile verbale in care excelează „vendeta” lui Mircea Dinescu, inaugurată de altfel, in ce mă privește, de alți

publiciști care-și justifică investitura „literară” exclusiv prin gesturi de asemenea „eficiență” trivial-conjuncturală. Mai demn ar fi ca acești „tineri” (impuși in mod belicos in lumea literară, permițîndu-și să nege in limbaj gangsteresc tot ce lezează „onoarea” lor de scriitori nimeriți pe usi periferice) să-și onoreze locurile de muncă, așa cum stă frumos unor colaboratori ai revistei girate de etica organizației de tineret.

Îmi exprim încă o dată nedumertirea referitoare la „limbajul „critic” promovat cu acest prilej de S.L.A.S.T., compatibil mai degrabă cu rigorile penale, decit cu cele ale exprimării literare.

Cît privește falsurile și inexactitățile pe care tov. M.D. le-a „construit” pentru a-mi strivi cartea sub bocancii săi plini de noroi persiflator, mă simt dator să le enumăr pentru informarea exactă a publicului cititor de bună credință. Fraza citată de M.D.: „A scrie fără complexe despre autori contemporani inseamnă a dori să învingi” sună de fapt, in cartea mea: „A scrie fără complexe despre autori contemporani inseamnă a dori să învingi cît mai multe dintre surprizele ulterioare, atit de posibil.” ceea ce e, firește, altceva. Cînd poezia Ninsori de sare a lui Mircea Ciobanu, analizînd-o in context, am scris clar: „Sare” nime nu poate numi mal real suferința, in ordinea propriei poetici, decit această substanță”. Cuvintele subliniate lipsesc însă din citatul tov. M.D., la fel cum nu se face vreo referire la context. Acesta îl este, de fapt, și „procedeu” (de a cărui „onestitate” nu s-au îndoit redactorii revistei): scoaterea din context a unor fraze, trunchierea lor, răstălmăcirea și chiar inlocuirea de cuvinte, căci, mai jos, intr-un citat din eseu despre același Mircea Ciobanu (pentru care, se vede, tov. M.D. are o predilecție deosebită), in loc de „„flor” primordiale” află că „aș fi scris „flor primar”. Cu această inlocuire de termen fraza e într-adevăr ridicolă! Renunț la a mai arăta că și in alte citate ghilimele in care pusesem unele cuvinte sint eliminate de inenosul „critic”, puțin familiarizat probabil cu acest procedeu, atrăgînd atenția asupra unei exprimări aluziv-politice: vorbind in context de un „hitru de copil”, mai jos observ că el este numit de tov. M.D., in bătaie de joc, „șoimul” din Delta”.

COSTIN TUCHILĂ

Revista revistelor

Din reviste adunate și-napoi la lume date

● Ne-am cam pript acum două săptămîni anunțînd redeschiderea domniului Marius Chioșo Rostogan in paginile „Lucașărului”. Ultimul număr al revistei pentru tineret a Ununii Scriitorilor ne-a convins că pseudonimul Artur Silvestri e chiar al lui Artur Silvestri.

Distinsul pedagog de școală nouă avea, ce-i drept, mania exagerațiilor dar se afla totuși in relații de amicitie cu „grămkăica”.

Dacă ar exista un muzeu Antipa al lingvisticii, A. Silvestri ar fi donatorul celor mai cîriontate propoziții. Femeia șarpe din bilciurile noastre ar provoca mai puțina senzație decit frazele cu cite două capete și fără de coadă cu care ne răsfață aproape număr de număr publicistul A. Silvestri. Să pășim asadar cu pioșenie printre expozate: „Inșă este o comunicație teoretică și ceea ce pare a fi aci vital e in realitate un concept de vitalism și e prea puțin a spune că peste o frunte „cade un incendiu de buze, spre a comunica dezlănțuirile de energii”, exprimîndu-se prerafaicit in „declarațiuni”, „rezultate din absorbirea unei poetice depusă tradițional”, „Sint aci nu puține voci, recognoscibile pentru cine cunoaște lirica”, „De aci se poate extrage o intuiție a poeziei care să nu fie impresie de moment și nici adevine pur culturală”; și după toate datele a ieșit, „inducînd indemnări”, „Peste tot sint schițe de modernizare care ar fi putut să dea un firism disolutiv și, cu toate acestea, nu au dat și atunci cînd poetul desfășoară o lume orășenească impinzînd de o civilizație haotică, el lasă să se ivească, între asfalturi și metale, planta arhaică a misterului”, „Poetul nu se fereea de cuvinte mari și nici de o ritmică bătută cu piciorul”.

Nici criticul nu se ferește de așa ceva. Dimpotrivă, am putea spune — instrumentul cel mai

apreciat al criticului Artur Silvestri se dovedește a fi piciorul.

● Bedros, Horasangian, Publică. In. Cinema. O. Cronică. La. Colina. Cităm: „Drepti !! Colina. Doar ochii, și neacceptarea. Și timpul incremenit. Sudoarea. Buzele. Apă !... Și demnitatea unui om. Dirzenia. Tenacitatea. Doi. Un alb și un negru. Refuzul. Indrăzneala. Ochii. Spada sufletului — Cehov etc...”

Dacă junele prozator definește ilicit un stoc prea mare de puncte, îl rugăm să le predea de urgență la Uniunea Scriitorilor. Împărșite cum se cuvine autorilor contemporani și folosite la timp, poate că unele romane fluvii vor rămîne in stadiul de izvor, iar cititorii nu vor mai fi obligați să-și mențină condiția fizică pentru ridicarea unor volume de versuri din raft. B.H. fiind scutit el însuși să trimită telegrame gen: „mănăștire maici chef” pe adresa revistei Cinema.

● Poetul, prozatorul, eseistul, sociologul, criticul, teoreticianul și proaspătul nostru amic din copilărie Ion Bogdan Lefter, considerîndu-se bisat a trecut de la urechiatul solistic la urechiatul in grup. Astfel, in Viața Românească, „ridicînd”, aidoma unui halterofil, „mai multe probleme interesante” privind proza generației 80' își ingroase vocea sententios ca la jocul „ora nouă a bătut omul negru n-a sosit” declamînd rămînera in urmă a criticilor noștri consacrați, față de maratonistii textualismului. Cităm: „Ora noii proze a bătut într-adevăr, in timp ce ora lecturii ei stă să bată”.

Amintind de „Cronicle foarte elogioase scrise de E. Simion, Laurențiu Ulici, Mircea Iorgu-

lescu, Marian Papahagi, plus semnalări tot atit de binevoitoare ale lui Nicolae Maholescu și Cornel Ungureanu”, despre un tînăr prozator, I.B.L. conchide că: „Elogiile au deviat față de inima acelei proze” deoarece depășitii noștri critici au lucrat cu: „Aceleași criterii, aceleași unelte critice aplicate și prozei de acum un deceniu sau două !” — cîntec pe care l-am mai auzit parcă acum vreo două săptămîni și care pare definitiv intrat in repertoriul junilor euci ce fac gargară cu eseistica. Insistînd asupra „laturilor slabe ale receptării”, I.B.L. se simte obligat să recepteze într-adevăr cum se cuvine această proză, aplicînd la cursul său de alfabetizare criterii nemaiîntîlnite, răsfațîndu-ne cu „unelte” proaspete și cu un limbaj critic sortit unui mare viitor. Redăm mai jos magistrale caracterizări ale personajelor: „Emil, protagonistul, tip de picaro autohton, mereu la drum, pe șosele, e defapt prins -in trabantul lui verde, cu cotul sprijinit pe marginea portierei și cu pipa goală atîrîndu-i într-o parte, deasupra bărbiciei-”, și: „Eta, protagonistă, stă și ea izolată, ca-ntr-o cochilie, in «casa asta de la marginea orașului» unde o aruncase repartiția de la incheierea facultății”, apoi: „Foarte bun e pasajul unde profesorul recapitulează pe puncte situația” și: „Coafeză, după ce încercase la facultate, Mina are problemele ei de viață, dramele ei sufletești” și, in sfîrșit: „Halucinantă, percutantă, scena cu Eta scotînd borcanul din nișă șochează emoțional...”.

Ne declarăm și noi socați emoțional de frazele pe care I.B.L. reușește să le scoată din borcanul său critic, și-l anunțăm că multă vreme de aici inainte bojdeuca inimii noastre va fi vegheată de Eta protagonistă și Mina coafeza.

Tot ION CREANGĂ

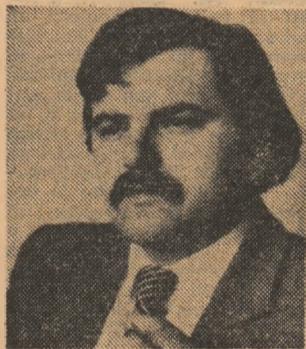

PREZENȚE EDITORIALE LA MAREA SĂRBĂTOARE

Editura Eminescu și-a făcut o bună tradiție din a cinste marile evenimente social-politice din viața țării. Astfel, cu prilejul celei de-a 40-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă au apărut Pagini din cartea rezistenței naționale antifasciste și antiimperialiste, volumul I de Stelian Neagoe și volumul II de Cornel Brahaș, **Nuvela și povestirea românească în deceniul opt**, antologie și aparat critic de Cornel Regman, iar cu acela al Unirii din 1918, volumul **Marea Unire din 1918 a românilor în izvoare narative**, de Stelian Neagoe. Anul acesta, glorioasei aniversări a partidului îi sunt dedicate o seamă întreagă de cărți. Astfel, în colecția **Permanențe-perspective** a apărut **Permanența umanismului românesc**; o antologie de poezie patriotică realizată de George Mirea poartă titlul **Cu tot ce am aparțin acestui pământ**, iar în pregătire se află o amplă antologie de

poezie românească clasică și contemporană închinată patriei, istoriei sale, luptei seculare a poporului pentru independența națională și socială, luptei partidului pentru libertate, pentru împlinirea idealurilor de veacuri ale poporului. De asemenea, sînt în curs de apariție volumul 2 al romanului lui Dinu Săraru, **Dragostea și revoluția**, selecții de teatru politic semnate de Al. Voitin și Th. Mănescu.

Printre inițiativele editurii Eminescu este de remarcat și colecția **România azi**, în care s-au publicat reportaje, mai cu seamă aparținînd tinerei generații de scriitori, inspirate din realitățile construcției socialiste a patriei. Revista noastră publică în acest număr fragmente din două dintre noile cărți ce curînd vor fi în librării.

Ștefan Mitroi

„NIMIC DESPRE SINGURĂTATE”

Autorul se explică

Intr-o carte de reportaje, indiferent de temă, o ureche atentă poate desluși zumzet de avion, suierat de tren, chirăit de mașină, scîrțit de căruță, adică exact „developarea” sonoră a multelor drumuri străbătute pentru alcătuirea ei. Mai repede însă decît

urechea toate acestea le poate percepe o inimă atentă. În ce privește singurătatea, așa cum lesne se poate deduce din titlu, nimic despre ea. Poate doar singurătatea reporterului în unele din ceasurile cînd avionul, trenul, mașina și chiar căruța, da, chiar și ea, l-au purtat și, îl poartă spre mereu alte locuri, îngăduindu-i să cunoască neconținut noi priveliști și noi oameni. Deci, totul despre ele, aceste priveliști, și totul despre ei, acești oameni.

Alexandria — o așezare care știe să meargă pe jos

UN MINUT CIT SECOLUL DE MARE

„Cînstitututul Departament al Trebilor din Lăuntru, Plectă Jalbă

Nordul orașului Alexandria, cel ce nenumărate asupra și grozave strimtorări încerca cu doi, trei ani mai înaintea anului 1834, și pînă cînd căzuse intru toată deznădăjduirea, imbecilități era să se împrăstieze în țări străine, nemîngîindu-se de nicăierea și nici că li se lua în băgare de seamă de strimtorările și de însemnatele pagubi ce li s-a pricinuit la măruri cu închiderea tirgului de un an și jumătate, și după ce au chibzuit între dinșii, de și-au cumpărat o moșie după bogata și neprețuită milă părintească a prea înălțatului și bunului obladuitor domnului nostru au căpătat slobozenie la leatul 1834, să se strămute la cumpărata lor moșie și să-și clădească binala pe dînsa.”

Așa s-a născut orașul. S-ar fi potrivit mai bine cu locul un crîng de salcîmi. Acesta a și existat de fapt, însă în fața străzilor și a caselor s-a retras mai spre margine, dacă nu de teama ofensivei dezlănțuite, oricum sub impulsul unei miraculoase deșănțări. Noua așezare începea să respire. Mai întîi venea griul și îi colinda fără jenă cartierele. Spre toamnă și primăvara riului Vedea i se făcea dor de ducă, dar nu aiurea, ci întotdeauna spre interioarele urbei, unde zăbovea, adesea, mult timp. În afară de Vedea, mai tulburau orașul fîntînile. În rest, multă încremenire și dughene. Astfel arăta pe atunci fotografia la minut a Alexandriei. Un minut care a durat un secol și mai bine. În tot acest timp, totul s-a desfășurat fără grabă, și oameni și locuri îmbătrînind lent ca într-o procesiune bizară în care nu se așteaptă și nu se întimplă nimic.

DRUMURI DE FIECARE ZI

Revăd orașul într-o dimineață în care primăvara se pregătește să intre în cea mai frumoasă vîrstă a ei. Aerul se pardosește cu zvonuri de priveliște blindă. Dinspre pădurile Vedei suieră stîns răcoarea.

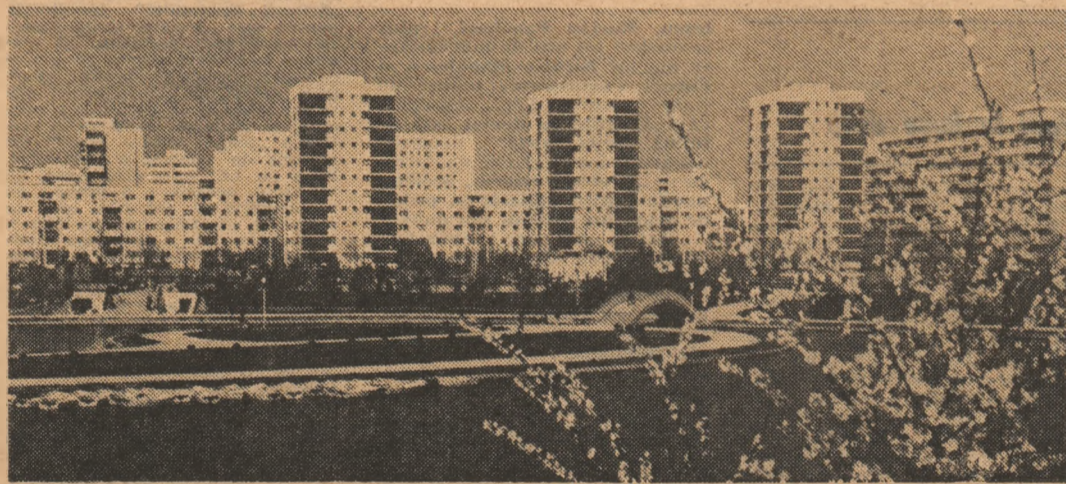
În pragul deceniului trecut, fmi aduc bine aminte, existau în Alexandria două sau trei blocuri, foarte multe case de

tară cu acoperișul mai jos de creștetul arborilor. Zeci de prăvălii înșirate pe centru, o auto-gară improvizată la marginea dinspre calea ferată, un cinematograf și o grădina de vară. Sînt puțini ani de atunci și, totuși, în orașul pe care odinioară îl știam așa de bine, străzile, cu toate că sînt drepte de la un capăt la altul mi se par încurcate, recunoscîndu-le doar după nume. Le străbat la pas, încercînd să reconstitui în minte ce se afla mai înainte pe locul lor. Bunăoară, calea București nu mai păstrează nimic din alcătuirea sa de altădată.

buzna în cartiere, în schimb s-au așezat aici unitățile industriale. Spre ele vin oamenii satelor. În numele lor înaintea orașului spre sate.

MEMORIA INIMII

Petru Mocanu înhăma în zori zilei caii la căruță. Tremuram de fericire. Ce greu venea vara, o așteptam în fiecare dimineață, cu sufletul împovărat de nerăbdare. Esti gata? Sînt gata, îngînam buimac și mă cocoțam alături de mama în finul îngrămădit la repezeală în car. Niciodată drumul nu ținea mai mult de o oră, însă mie mi se părea că roțile se

La capătul ei, în curgerea liniștită a bulevardului Dunărea, a apărut o insulă de verdeață. Într-o parte și-n alta, benzile de asfalt se ondulează ușor, subliniind parcă dispunerea circulară a edificiilor din preajmă.

La Alexandria cel mai nimerit mijloc de locomotie este mersul pe jos. Așa cum spre el însuși a mers și orașul. Sînt ani buni de cînd a ajuns la poarta satelor din împrejurimi. Astăzi, se învecinează, de pildă, nu cu satul Nanov, ci cu centrul satului Nanov. Situația asemănătoare și în privința comunei Poroschia. Spre cele două așezări rurale orașul s-a îndreptat cu treabă, nu din exces de condiție fizică. Cu treabă se îndreaptă și satele spre oras. Mai exact spus, oamenii satelor. O călătorie pe două benzi, una care duce și alta care aduce. Ei bine, acest necesar și pitoresc du-te-veno nu este împlinirea unui capriciu sau a vreunei mode. Îl dictează și-l întreține industria. La Alexandria griul nu mai dă

învîrt prea încet. Cîmpul se agăta parcă de ele, obligîndu-le să rămînă pe loc. Căi trageau din greu. Într-un tirziu, orizontul se da la o parte, împingînd în fața noastră orașul. Cită lăcomie în privirile mele! Îngropat pînă la umeri în fin, contorbăiam cu ochii marea ciădirilor, a pietrelor care chiuiau sub copitele cailor. Și, deodată, se auzea din dreapta muzica bilciului. Mă pomeneam alergînd pe islaz, spre ele, ciudăteniile acelea frumos colorate unde, credeam pe atunci, se îngrămădiseră toate bucuriile lumii. Stai, mă, striga mama din urmă, ordonîndu-mi să mă țin aproape, cu mina prinsă de fusta ei ieftină. Cit vedeai cu ochii, tiribombe în răsucire continuă, tarabe peștițe cu turtă dulce și cocosei. Cocosei din alviță, firește. Sub umbră din pinză decolorată se unduiau lenese femei cu piele de șarpe. Bărbați tucurii infuleceau spre stupoarea multimei latagane lucioase. Gingureau papagalii răvășind cu ciocul planetele. „Veți avea parte de viață lungă.

O să-ți iasă în cale un mare noroc. La douăzeci și patru de ani te vei însura cu o fată Liliica”. Norocoșii năduseau de fericire, dar mai ales din cauza soarelui care ne batea pe toți în cap, în egală măsură. Berea sfîrșia pretutindeni în halbe. Limonada caldă se tira spre gura copiilor. Copiii se tirau după mame. Mamele refuzau îndărătnice plata unui bilet la zidul morții. Dar ziua se dovedea al naibii de scurtă. Strîngeam în brațe o minge de cauciuc, împănînd depărtarea dintre căruță și bilci cu nenumărate regrete.

Nicolae Nica își amintește și el de „feericul” bilci, mărturi-

este același lucru în a zugrăvi o casă și o biserică (...).

Pentru ca totul să fie în armonie voi căuta să fac:

I Toate figurile și compozițiunile să fie originale

II Decorațiunile în stil bizantin pentru care voi aduce de la München artiști buni, absolvenți de școli decorative

III Atît figurile cit și decorațiunile se vor face cu ulei

IV Pe unde d-l arhitect va vrea voi face cu aur.

V Mă oblig și cu executarea icoanelor pentru interior

VI În exterior pe panourile rezervate, care sînt 12, voi face pictură cu ulei. De asemenea toate lemnăriile decorative, iar restul cu apă și aur

VII În sfîrșit mă oblig a zugrăvi în întregul ei atît interiorul cit și exteriorul, cuprînsă fiind și poleirea crucilor de la cupole.

Ținînd seama, d-le primar, întîi că decorațiunile sînt minuoase și cer mult de lucru, al doilea că nu voi uza de mijloacele meschine de a copia o gravură după Correggio, Titian sau Raphael, care nu se potrivește cu tradițiile bisericii noastre ortodoxe, voi cere pentru executarea ei 42 000 (patruzeci și două mii) lei.

Vă asigur, d-le primar, că suma aceasta este minimă pentru a face o lucrare artistică, cu atît mai mult cu cit doresc să fac din biserică din Alexandria un monument de artă, care să servească la stabilirea definitivă a reputațiunii mele de artist.

Primiți, vă rog, asigurarea stimei ce vă păstrez.

Ștefan D. Luchian”.

Marele artist s-a ținut de cuvînt. Catedrala din Alexandria are privilegiul de a se număra printre ctitoriile în care vilvoarește lumina divinității artistice. Zăbovind în așezarea de pe malul Vedei, maestrul s-a apropiat, desigur, de cîțiva dintre oamenii locului. De unul s-a lăsat chiar convins să-i decoreze locuința. A făcut-o așa cum numai el știa s-o facă. Multă vreme „compozițiile” genialului zugrav au respirat în voie în una din casele de pe bulevardul Dunărea. Din păcate însă s-au stîns brusce, într-o zi. O zi în care, neștiutor, buldozerul taman trecea prin zonă.

Străbat orașul chemîndu-l mai aproape de sufletul meu, rugîndu-l să se așeze în gîndurile mele cele mai bune.

Pînă mai anul trecut, circula pe străzile Alexandriei o trăsură cu cai albi, poate singura legătură dintre ființa de ieri și de azi a orașului. Un fel de metaforă pe roți. Atît de încăpătoare încît ar fi avut loc în ea cumințenia întregii cîmpii a Burnasului.

NEVOIA DE METAFORE

„Domnule primar

Înainte de a vă spune ce am de făcut și cit va costa zugrăvitul bisericii dumneavoastră, voi căuta a da cîteva detalii care interesează adevărata artă decorativă la noi în țară. De oricîte ori se prezintă ocaziuni de felul acesta, de obicei decoratorii de case sînt cei dintîi care se prezintă cu cererile lor, crezînd în naivitatea lor, că

Florentin Popescu

„CARTE DE DRAGOSTE PENTRU BUCUREȘTI”

Autorul se explică

Trăiesc ca să scriu. Viața mea e scrisul și nu mă pot vedea nici o clipă în afara lui.
Fac parte dintre aceia care văd și simt în ei și în jur atîta literatură cită viață. A fi prezent înseamnă a arde, o clipă, prin scrisul tău și pentru ceilalți. Văzute așa — poezia, proza, teatrul, publicistica devin simple genuri convenționale prin care ființa ta se exprimă, trăiește, tinde spre împlinire.

De la Podul Calitei la bulevardul Victoria Socialismului

„Intr-o seară... un tânăr... Intra în strada Antim, venind dinspre strada Sfinții Apostoli... Strada era pustie și întunecată și, în ciuda verii, în urma unor ploii generale, răcoroasă și foșnitoare ca o pădure. Intr-adevăr, toate curțile și mai ales ograda bisericii erau pline de copaci bătrâni, ca de altfel indeobște curțile marelui sat ce era pe atunci capitala.”
In această secvență, aproape cinematografică, prin care autorul „Enigmei Otiliei” își introduce personajul și totodată cititorul în cadrul și atmosfera cartierului aproape că mă regăseam în întregime. Sau în orice caz, tabloul micilor și patriarhalelor străzi din preajma Operei era aceeași, chiar dacă Felix îl afla la 1909, iar eu aproape șapte decenii mai târziu, în 1975. Aceleași curți și grădini se mai aflau și la venirea mea în cartier, din spatele gardurilor te mai întâmpinau încă lătrături de cini și mirosuri amestecate de flori și de gunoate.

Blocul nou în care îmi stabilisem atunci domiciliul era, din multe puncte de vedere, o ciudățenie ivită parcă peste noapte în mijlocul unei îngrămădiri de căsuțe acoperite de iederă, ori cu zidurile coșcovite de timp, dintre străduțele intortocheate și dintre petecele mărunte de verdeață, ori de pe locurile pe care pînă nu demult fusese cine știe ce coșmelie părăsită de locatarii ei și lăsată în părăgînire.

Nu știa dacă chiar în prima zi ori în următoarele, oricum foarte repede după aceea am căutat cu înfrigurare într-una din cărțile despre vechiul București și iată ce am aflat — identificînd numai deocultă în paginile scrise de Alexandru Predescu în a sa „Dimbovița, apă dulce...”: „Din gura gropilor, în care viermuiau cei mai năpăstuiți dintre oameni, se împletceau, printre vaduri și ghioluri mărunte, puzderie de poteci și, sleindu-se o clipă în mătiele uscate, năvăleau în drumul care crescuse din capătul drumului oltenesc spre Curtea Veche. Era singura cale ce aduna pătenjenii cărăruilor dintre mocirle și care permitea accesul, altcumva decît cu piciorul, în împărăția mizeriei și a papurei, întunecată, bicisnică și crudă. De aceea, i s-a zis Ulița și, mai târziu, Podul Caliteilor.”

Firește că acest întreg citat se referă la aspectul împrejurimilor din urmă cu mai bine de trei veacuri, pe cînd cei ce intrau în București, venind dinspre Pitești, se opreau în virful Dealului Spirii și priveau uimiți cum jos, cam pe locul unde mai târziu mitropolitul Antim avea să ridice mîndrețea de ctitorie ce-i poartă numele, se întindea, printre sălcii și plopi, un lac adînc pe care pluteau rațele și gîstele.

Ce s-a petrecut după aceea este lesne de presupus: epocă după epocă, fără un plan anume și fără o viziune de ansamblu, aci s-au ridicat fel de fel de case (unele mari și frumoase, altele abia ivindu-se parcă din pămînt) după darea de mină a celor care le construiau. Rezultatul după mai puțin de o sută de ani, a fost și a rămas același pînă nu demult: un cartier hibrid, un amestec de construcții de toate felurile și fără un stil sau o personalitate, un labirint de străzi și străduțe, multe sfidînd pînă și cele mai elementare legi ale urbanisticii, numeroase căsuțe insalubre și de-a dreptul urite, care nu-și mai aveau rostul într-un oraș modern ca București.

Timpul a încremenit în cartierul Grammont și a rămas așa pînă cînd distrugătorul seism din 4 martie 1977 a demonstrat încă un fapt deloc neglijabil:

multe dintre clădiri nu erau făcute să reziste și n-au rezistat. A apărut astfel nu numai fragilitatea unor construcții ridicate cam la întimplare și în vremuri diferite, ci și necesitatea sistematizării și modernizării zonei.

Acțiunea reporterului simte nevoia unei precizări: Bucureștii în întregime se află azi într-un amplu proces de modernizare, iar lucrările întreprinse în acest sens au ca scop final schimbarea înfățișării actuale a orașului prin ample înnoiri edificare și prin ridicarea unor edificii social-culturale demne de personalitatea capitalei unei țări aflate în plin efort de construire a socialismului și comunismului.

Călătorind înapoi în istorie, aflînd chipuri și înfățișări de altă dată ale străzilor și caseilor, gîndul meu simte nevoia unei compensații. Imaginea de odinioară se cere neapărat confruntată cu imaginea de azi și cu cea de mîine — așa cum este ea prefigurată nu de imaginație, ci de cele mai

groșesc: starea generală care-l încearcă pe toți cei ce poposesc în fața machetei viitorului centru civic al Bucureștilor este de uimire, de satisfacție și de mîndrie. Și atunci cînd nu este mărturisită ca atare, asta se poate citi cu ușurință pe chipul fiecăruia.

Nu știu cîți dintre vizitatorii Pavilionului din Piața Școlii unde era expusă macheta amintită s-au gîndit să urmărească și în teren cum blocurile de acolo, nu mai mari decît cuburile cu care se joacă copiii, vor fi ridicate la scara 1/1 și cum toate celelalte detalii — copacii, pietele, arterele de circulație, rondurile de flori și peluzele de iarbă — vor arăta acolo unde vor aduce schimbarea totală a peisajului urbanistic.

Nu știu nici cîți dintre curioșii de atunci au reținut imaginea machetei spre a-i căuta „materializarea” la fața locului, dar știu că eu am devenit din acea clipă (și am rămas pînă azi) unul dintre martorii oculari cei mai apropiați ai

ment — primul din istoria translațiilor bucureștene —, o operație pe cit de dificilă pe atît de reușită în final, a durat cîteva zile și în tot acest timp zeci, poate chiar sute de locuitori ai municipiului au urmărit, cu uimire și cu emoție, fiecare etapă a deplasării. Citeva luni, sau chiar cîteva ani mai apoi, translarea avea să fie aplicată și în alte locuri. Astfel, biserica Sf. Ilie-Rahova și ceva mai târziu Mănăstirea Mihai Vodă (biserica și clopotnița) aveau să-și afle și ele alte „domicilii”, în afara perimetrului afectat construcțiilor modernului ansamblu de edificii din centrul civic și de pe bulevardul Victoria Socialismului. Aplicată întotdeauna cu succes și extinsă și în alte zone bucureștene, la alte clădiri, translarea s-a dovedit și se dovedește a fi cea mai bună modalitate de păstrare și conservare a imobilelor valoroase din trecut.

Spuneam că în cronică constructivă nouă pentru centru civic grija pentru ocrotirea valorilor

du-se atît sub aspect urbanistic, cit și funcțional în perspectiva unitară și armonioasă a marelui bulevard. Acesta, traversînd rîul Dimbovița, a cărui albie va fi amenajată spre a fi transformată într-o sculpătoare oglindă de apă curată, se va încheia într-o altă nouă modernă piață, în mijlocul căreia va fi înălțat monumentul „Victoria Socialismului”.

Dacă este adevărat că istoria unui oraș se scrie din mers, atunci se mai cuvine a fi adăugat că mersul istoriei actuale a Bucureștilor se desfășoară în ritmurile cele mai accelerate. Iar unul dintre cele mai fierbinți puncte ale acestei istorii este, fără îndoială, marele șantier al Casei Republicii și al bulevardului Victoria Socialismului. Fiindcă, iată, în mai puțin de doi ani un mare segment al amintitei artere rutiere a fost în întregime încheiat: blocurile cu fațade originale și moderne au fost terminate, iar largile alei și scuaruri au fost definitivare. Dacă se poate spune așa: primăvara lui 1986 a venit și aici cu o largă irumpere de mușuri și de frunze în teii plantați din urmă cu un an, în boscheta și peluzele orînduite cu gust și pricepere. Casa Republicii, înălțată și ea pînă aproape de acoperiș, urmează a fi terminată cît de curînd, iar blocurile ce flanchează piața „cresc” văzînd cu ochii.

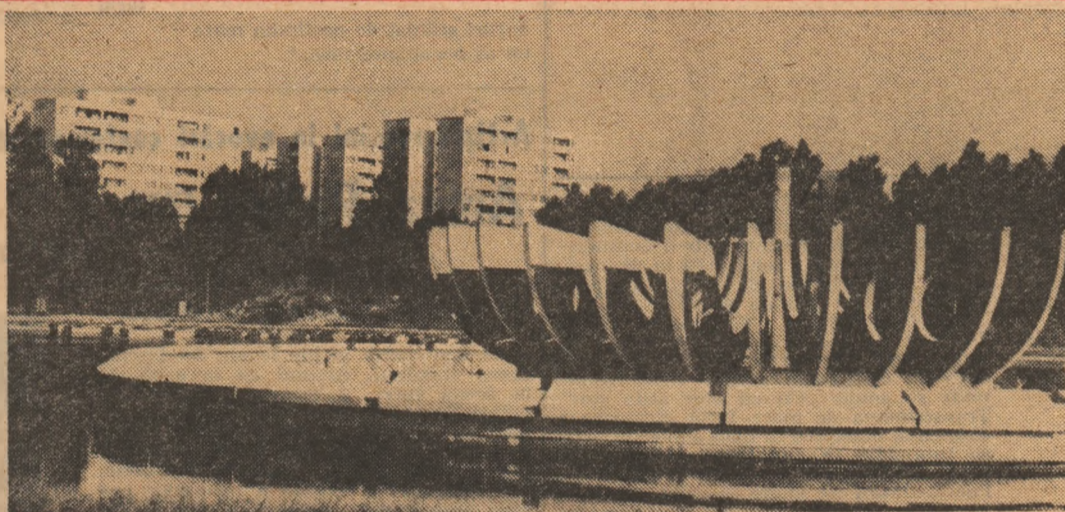
Zi și noapte șantierul n-are odihnă. Schimburile de muncitori își predau ștabela din mers și munca se desfășoară fără oprire. Într-un loc, la ceas de noapte, se văd flamele ciocanelor de sudură, în altul se aud betoniercele transportînd materia primă a viitoarelor ziduri, pentru ca în altă parte să fie descărcate abia sositele rame de geamuri sau uși ale viitoarelor încăperi.

Locuind în imediata apropiere a acestui vast șantier, privind cum se înalță clădirile am unelor sentimente că — martor ocular, clipă de clipă — pot oricînd spune cu mîndrie: sint și eu printre cei care au fost martorii ridicării noului centru civic al Bucureștilor, am văzut cu proprii mei ochi ridicîndu-se fiecare bloc și fiecare etaj al „măreților și luminoaselor ctitorii ale acestei epoci de adînci transformări înnoitoare, construcții monumentale ce vor dăinui peste veacuri, ca o impresantă mărturie a voinței locuitorilor Bucureștilor, a întregului popor român, de a conferi demnitate și măreție capitalei țării, patriei noastre socialiste” — cum se scrie în pergamentul semnat de tovarășul Nicolae Ceaușescu și de tovarășa Elena Ceaușescu și introdus la temelgia construcției Casei Republicii în ziua de 25 iunie 1984 cînd s-au inaugurat oficial lucrările mărețului edificiu.

În vastul șantier de azi — cuprînzînd zona Pieții Operei și pe cea a Pieții Unirii — se pregătește, de fapt, chipul de mîine al întregului oraș: modern, luminos, original. Gîndindu-mă la el simt din nou nevoia să revin la o precizare din amintita monografie: „În cadrul preocupării permanente pentru definirea unei personalități proprii întregului oraș, un loc important este acordat principalei sale zone centrale polarizatoare, respectiv realizării edificiilor și ansamblurilor urbanistice monumentale, cu o tratare arhitecturală deosebită, menite să pună în relief elementele de esență ale transformărilor înnoitoare pe care le-a cunoscut și le va cunoaște Bucureștiul, constituindu-se în sugestive embleme ale măreției și demnității noului destin al Capitalei și al patriei noastre socialiste.”

Imaginea vastului șantier de acum, din zilele lui 1986 o contrapun mai vechilor stampe și fotografii pe care le alătur, inevitabil și necesar, panoramei de mîine.

Și deodată am sentimentul că acel mîine al Bucureștilor e mai aproape de azi ca oricînd.

exacte și mai concrete proiecte așternute pe planșetele arhitecților.

I-a fost dat acestei zone a Bucureștilor — multă vreme neclintită din încremenirea ei urbanistică — să devină cel mai important loc din Capitală: aci se înalță în prezent Casa Republicii și tot aci a fost deja conturat începutul bulevardului Victoria Socialismului, ambele parte integrantă a noului centru civic al celui mai mare municipiu al României.

Fac numai deocultă un salt înapoi, în urmă cu doar cîteva ani și revăd în amintire macheta viitorului centru civic al Bucureștilor expusă pentru public la pavilionul din Piața Școlii: cîteva ansambluri arhitectonice moderne și numeroase blocuri, o serie de monumente și spații verzi largi, artere rutiere revărsîndu-se în marele bulevard flancat de peluze de flori și de arbori ornamentali imi rețin privirile îndelung. Cu greu mai pot identifica unele clădiri de importanță istorică și artistică existente de mai multe veacuri, edificii acum încadrate în contextul construcțiilor noi.

În cele cîteva minute bune cît zăbovesc în fața machetei, desfășurată pe cîteva metri pătrați (ca și machetele centrelor civice ale altor orașe din țară), surprînd grupuri-grupuri de curioși privind cu atenție și comentînd. Cei mai mulți dintre ei, bucureșteni, ca și, aidoma mie, să identifice locuri și puncte, clădiri și pietele din viitorul centru civic. O clipă am sentimentul că nici unui bun cunoscător al geografiei bucureștene „în teren”, cum se spune, nu-i este ușor să se descurce. Pe deasupra degetelor indicînd un obiectiv sau altul aud șoapte și exclamații de uimire. În orice caz pot s-o spun cu toată siguranța că nu

edificării marilor construcții abia prefigurate pe vremea aceea.

Pentru istoricul sau chiar pentru reporterul viitorului cronică constructivă nouă centru civic al Bucureștilor este pe cit pe simplă, pe atît de sugestivă și de interesantă.

Înt-o — așa cum am „văzut-o” pe viu, zi de zi și noapte de noapte:

A fost mai întii grija pentru păstrarea și conservarea celor mai valoroase monumente istorice și de artă, unele cu o vechime seculară — mesagerii ai priceperii și talentului artistic al strămoșilor. Venind din trecut și vorbindu-ne despre el, făcînd parte din tezaurul de valori naționale, ele trebuiau transmise generațiilor viitoare intacte, spre a putea, astfel, duce mesajul bucureștenilor de ieri celor de mîine și a transmite, în același timp, nealterat, cultul pentru tradiții și pentru respectarea lor.

Ingenioși ca întotdeauna, românii au găsit pentru asta o soluție nu numai originală, ci și foarte eficientă în condițiile în care mai multe asemenea monumente se aflau în chiar spațiul pe care urma să-l ocupe noul centru civic: translarea. Prin calcule minuțioase privind rezistența materialelor, forța de tracțiune, modalitățile de deplasare (altele de la edificiu la edificiu, impuse de condițiile specifice de teren) spre a nu se pricinui nici cele mai mici deteriorări s-au găsit soluții optime de la caz la caz. Astfel, în 1983 o frumoasă ctitorie de la 1726 a Tatiane Hagii Dina, Schitul Maicilor pornea de la locul ei pe șine, purtată de roți și de scripeti, și avea să fie „așezată” cîteva sute de metri mai departe, pentru a lăsa loc liber pieții din fața viitoarei Case-a Republicii.

„Drumul” vechiului monu-

arhitectonice ale altor epoci a fost cea dintii avută în vedere de edilii orașului. Ei i-a urmat ceea ce arhitecții și constructorii numesc într-un limbaj generalizat „eliberarea terenului”: demolarea clădirilor aflate în perimetrul în care urmau să se înalțe noile blocuri ori să fie trasate artere rutiere.

Case mărunte, curți înghesuite unele în altele, străduțe intortocheate, ganguri și fel de fel de maghernite au dispărut pentru totdeauna de pe harta orașului. Inevitabil, au fost demolate și clădiri mai arătoase, dar în creșterea și modernizarea, în sistematizarea unui oraș acest fapt ține de firescul cel mai firesc. O capitală modernă nu se poate ridica nici pe ruine și nici dintr-un amestec de stiluri, de case și edificii de tot felul și din toate epocile.

Au început apoi construcțiile. Pe Dealul Spirii, acolo unde înainte se aflau ruinele Curtii arse (peste care se construiseră case de locuit, iar mai târziu arsenalul armatei), constructorii au început să contureze silueta monumentală a Casei Republicii. În fața ei s-au fixat marginile marii piețe (în care vor avea loc mitinguri și demonstrații oamnenilor muncii în Ziua de 23 August) și s-a trecut la flancarea imensului spațiu cu blocuri destinate a găzdui ministere și instituții centrale. S-au trasat marginile largului bulevard ce pornește din piață și de o parte și de alta a lui a început, de asemenea, construirea de blocuri de cite șapte și opt nivele, lăsînd deschisă o mare perspectivă asupra Casei Republicii, dar și în sens invers, către Piața Unirii și mai departe.

„Piața Unirii” — se scrie în cea mai recentă monografie a municipiului, editată în 1985 de un colectiv de autori coordonat de reprezentanții ai Consiliului popular al orașului — va dobîndi o înfățișare nouă, integrînd-

Un cântăreț

Laurențiu Cazan cântă altfel. Altfel decât ceilalți, altfel decât te-ai putea aștepta, oricum Laurențiu Cazan cântă de neuitat. Compune cu un simț armonios, cu totul special, scrie versuri, dansează, desenează, cântă la pian și la nu mai știu câte alte instrumente muzicale și poate emoționa și cuceri săli arhipline.

Mecanismul acestui succes are desigur un cifru și un cod: pasiunea vizibilă, aburul de tristețe, nostalgie, melancolie de care a știut să se înconjoare și care-i vine atât de bine. Un amestec tipic pentru tinerete — un fel de bucurie a intrării care face posibile îmbătătoarele fericiți.

El cântă din ultima fibră a sufletului și-a minții. Nu se prefacă. Nu se joacă. Nu practică o meserie „zimbăreată”, cu poleială pe deasupra. Crede cu ațita patimă în muzică și-n steaua lui încit nu se poate să nu te cucerească autenticitatea acestui talent.

Și e un lamento, un țipăt de pescăruș, o chemare răgușită, o ploaie clipocind la geamul singurătății, o înfrigurată așteptare. Intr-un gen supus modei și fluctuațiilor ei atât de ciudate uneori, Laurențiu Cazan, omul-orchestra, își smulge inima din piept și-o așază în fața noastră ca pe-o lălea provocatoare.

E atita tinerete în băiatul acesta cu pletele-n vînt, așezat lângă pianul alb, dezlănțuindu-se pe clapele lui, atita violentă putere și bucurie de-a simți în acest chitarist excepțional de la Buzău, care-a cucerit sălile de concert ale Europei încit nu-ți poți împiedica un zîmbet admirativ: ei da, avem un cântăreț (ce cuvînt frumos la urma urmelor deși unora nu le place, părindu-li-se minima-

lizator!). Avem un cântăreț pe care nu se poate să nu-l iubiți. E talentat și-nflăcărat, nostalgic și armonios ca însăși tineretea.

Toți tinerii se îndrăgostesc dar câte cîntece pot spune asta fără să fie ridicole sau artificiale? Puține.

Dar cîți interpreți pot cînta asta fără să pară că se prefacă? Pe cîți îi credem cînd strigă, își tremură pleoapele, ori răsucesc cu dexteritate microfonul? Pe foarte puțini.

Laurențiu Cazan este credibil în tot ce face. El se exteriorizează fără teamă și asta nu pare de fel lipsă de pudoare. E o doză de autenticitate fericită în suflul și-n vocea acestui băiat cu fizionomie de I.A.T.C.-ist și simț muzical de conservatorist. E o doză de frustete care face bine, o puritate cuceritoare în tristețile, despărțirile și așteptările cîntece-lor lui perfect construite. O bucurie simplă de parcă pe geamul larg deschis a intrat vîntul de aprilie unduitor, răsturnînd iar și iar ploaia de aur...

Prospețimea acestui foarte tînăr artist mi-a amintit un fragment de-o rară frumusețe din corespondența unui mare poet, un fragment care i se potrivește — „eu, începînd cu micuțele tale flori de ciuboțica-cucului, pot să o lau iarăși de la capăt; cu adevărat, nimic nu mă împiedică să găsesc că toate lucrurile sînt inepuizabile și intacte: unde și-ar afla punctul de plecare arta dacă nu în această bucurie și-n această tensiune a unui început infinit?”

El ia totul de la capăt cu încrederea tineretii, aceea, neostoită și fascinantă.

CLEOPATRA LORINȚIU

Cuvîntul cititorului

Noi înțelesuri

Reîntîlnirea cu două dintre capodoperele spiritualității românești, „Miorița” și „Coloana fără de sfîrsit”, ne-a prilejuit cîteva reflecții, pe care încercăm să le prezentăm, cu modestia nespecialistului dar cu conștiința sincerității bucuriei împărtășite.

„Miorița”, această chintesentă de sensibilitate și inteligență prezintă, credem noi, un model ontologic al ființei. „Cheia” o constituie cuvîntul *fluieras*.

Să ne reamintim versurile:

Iar la cap să-mi pui
Fluieras de fag,
Mult zice cu drag!
Fluieras de os,
Mult zice duios!
Fluieras de soc,
Mult zice cu foc!

Fluieras este diminutivul instrumentului, dar și persoana care cîntă. Omul — instrument al naturii dar și interpret al propriei existențe — zice din fag (arboarele comune al codrilor noștri il echivalăm cu omul obisnuit, membru al comunității); zice din os (evocă osemintele străbunilor, constituie un element al descendenței) și zice din soc (aminteste de puscociul copilăriei, de perioada începuturilor). Tripla ipostază existențială a omului din spațiul mioritic (cotidiană, de continuitate și a începutului) este întărită prin determinatii: „cu drag” (evocă bucuriile cotidiene ale omului din popor și dragostea sa de viață), „duios” (ne transmite nostalgia aducerilor aminte) și „cu foc” (redă participarea totală la jocurile exaltante ale copilăriei și la horele jucate în tinerete).

Interpretarea dată de noi este susținută și de dorința păstorului de a i se pune la cap trei fluieri, adică trei stîlpi funerarari. Cele trei existente immanente sînt trăite într-o derulare panoramică, fulgurantă de cei aflați în pragul morții. Obiceiul străvechi de a se implanta un stîlp funerar la capătul mormîntului mai este păstrat astăzi în unele zone din Oltenia, cele din sud, cum ne spune Romulus Vulcănescu, sau în Gori, cum am constatat noi. Omul din spațiul carpatodanubiano-pontic, unde Miorița fiintează în multe variante, fin observator al vieții, si-a dat seama că existența sa este înscrisă în trei timpuri — timpul rostitor (de a te afla într-un permanent prezent), timpul ursitor (al mostenirii), și timpul roditor (cel al începutului) — care în parte se suprapun, derulîndu-se însă sub ochiul timpului cosmic (timpul rotitor).

În terminologia folosită, doi dintre timpuri — timpul rostitor (să fii cu rost) și timpul rotitor (cronologic) — au fost preluate de la Constantin Noica.

Ar mai trebui spus că *fluier* este cu mare probabilitate un cuvînt de origine dacică, el regăsindu-se în albanezul *floere* (albaneza fiind descendenta ilirei, limbă

indoeuropeană înrudită indeaproape cu limba tracă). Metamorfoza fluierului în stîlp funerar și credința într-o continuitate a vieții, însă a unei vieți în picioare, atestă atit vechimea cît și valoarea de o deosebită forță morală a „Mioritei”.

Modelul ontologic românesc al ființei, descifrat de noi prin simbolul *fluieras*, este regăsit „în extractum” într-un vers dintr-un cîntec din nordul Transilvaniei unde se spune „Cu cît cînt atita sînt”. Transpunerea de mare forță creatoare a existentei obiective în plan subiectiv, cum se întîmplă în cîntecul popular românesc, o regăsim și în filosofia lui Blaga. Poetul-filosof ne spune că existența intru mister și relevare este o condiție specific umană, la care se adaugă conșciințele acestui mod de a fi, adică destinul creator.

În sensibilitatea românească, în plastica populară tradițională, în alte creații populare sau culte, un element frecvent este ceea ce esteticianul Grigore Smeu numește *sugestia unghiului deschis*. O capodoperă în acest sens este „Coloana fără de sfîrsit”, a lui Constantin Brăncuși.

Despre creația marelui nostru sculptor s-a scris mai mult și se va mai scrie, iar pe măsura scurgerii timpului opera sa va rămîne un punct de referință în istoria culturii universale.

Pentru noi, „Coloana infinitului” este o invitație de a construi o axă, o coloană vertebrală, pentru ca un lucru să poată purta calificativul de bine făcut. Elementul simbol al „Coloanei” este trunchiul piramidal, care poate fi și trunchiul toracic. În acest caz, avem de-a face cu un segment energetic și de esență spirituală al omului, lăscat al inimii și plămînilor — dar și al „sufletului” —, de care se prind membrele superioare (mina l-a creat pe om!) și aflat sub patronajul capului (cogito, ergo sum). Prin unire (bază la bază), baza mare cu baza mare se formează un „inel” care ar putea reprezenta cele două sexe, imaginînd perpetuarea vieții, sau cele două principii contrare, ce asigură stabilitatea lumii: prin baza mică lângă baza mică se formează clepsidre, semnificînd astfel continuitatea și permanența. În această situație, mutatis mutandis, fiecare sector de activitate are nevoie de o coloană vertebrală, bine ancorată în realitate, în care forța și cugetul, munca neobosită și dragostea să se contopească pentru a asigura trăinicia, iar omul înmugurit din om să fie sănătos, drept, aidoma monumentului, să rămînă egal cu el însuși, ca mărgelele „Coloanei”.

Intr-un plan superior, „Coloana” reprezintă o axă a lumii pentru todeauna, ieșită din spiritualitatea românească, implintită în Terra la Tirgu Jiu, ce lansează spre Cosmos semnale, chemînd la unire, pace și înfrățire între popoare.

Dr. GRIGORE BUȘOI

„O, nu e ciocîrlia...”

De ce taci în fetul ăsta amar, pierdut, schimbat...? De ce îți tremură buzele ușor cînd te joci, absentă, cu pixul pe textul dactilografiat neglijent? De ce îți tremură abia vizibil mîinile cînd îți aprind țigara? De ce îți simt ochii ridicol de umezi și rid grosolan de o glumă grosolană care traversează cu juteală studioul de înregistrare? Te priveșc apoi, rușinat, mîhnit, deja un pic cărunt... Primăvara asta a mai străluminat odată pentru noi doi, nu-i așa? La asta ne gîndim. Gîndul acesta a scîncit într-un colț, înăuntru, adinc, cînd a sunat telefonul la ora șase dimineața și am fost anunțați: „La ora opt la Radio! Faceți «Romeo și Julieta!» De Shakespeare, știți, nu?...” Ei nu știu. Am închis cu gesturi încete plicul cu poze de acum opt ani și am ieșit pe ușă, mut, cu pasul rar. N-am răspuns la salutul vecinului meu de pe scară. Să mă ierte, îl rog...

„Iubirea-nvinge tot ce-i stă în cale! Nu pot să-mi facă nici un rău ai tăi!” Ai aranjat caietele de școală ale lui Mitruț. L-ai mai lăsat să doarmă... Ți-ai bătut cafeaua, privind fără să vezi crențurile inflorite bezmetic în balcon... Ți-ai strecurat pachetul de țigări în geantă. Cu opt ani în urmă nu fumai. Nu se născuse nici Mitruț. Rideam din orice și întîrziam nopți întregi sub lumina scenei de la „Cassandra”!

„Iubirea mea adîncă e ca marea, n-are capăt...”

Ți-aduci aminte? În cerul umed și înșorit cînește al Scoției de Nord, în clipa în care începeam scena balconului au răsunat deodată toate clopoțele catedralei normande din secolul XIII, în care jucam! „Și dac-ai fi la capătul pămîntului un țarm pururi scaldat de nesfîrșita mare tot aș porni spre tine...”

„Și dac-ai fi la capătul pămîntului un țarm pururi scaldat de nesfîrșita mare tot aș porni spre tine...”

„Și dac-ai fi la capătul pămîntului un țarm pururi scaldat de nesfîrșita mare tot aș porni spre tine...”

„Și dac-ai fi la capătul pămîntului un țarm pururi scaldat de nesfîrșita mare tot aș porni spre tine...”

„Și dac-ai fi la capătul pămîntului un țarm pururi scaldat de nesfîrșita mare tot aș porni spre tine...”

„Și dac-ai fi la capătul pămîntului un țarm pururi scaldat de nesfîrșita mare tot aș porni spre tine...”

„Și dac-ai fi la capătul pămîntului un țarm pururi scaldat de nesfîrșita mare tot aș porni spre tine...”

Artiști români în evocări contemporane

Amza Pellea (XXI)

Jurnalul unui actor (5)

INSPECTIND „CAMĂRIILE SUFLETULUI”

Au mai trecut grijile legate de deschiderea stagiunii. Actorul își ia ochii de la scenă spre a arunca o privire în peisaj. E noiembrie, Toamnă de-a binelea. Dar ce toamnă! „Toate culorile lumii s-au prelinis peste codri învesmintîndu-i într-o incredibilă mantie. Cîtă frumusețe, cîtă discreție, ce știință a nuanțelor posedă această mare doamnă a împlinirilor care este toamna”. După ce a inspectat teatrul ca un părinte grijuliu Amza Pellea dă una dintre acele confesiuni parcă anume prilejuite de nostalgia toamnei, într-o tonalitate atit de argehiziană prin timbrul ei existențial și în același timp trădînd obsesiile unui adevărat gospodar. Iată aici vigoarea unui spirit oltenesc, într-o accepție superioară a acestuia, prezent în datele lui înconfundabile, aici de umor tandru și de un presentiment tărănesc al tragicului, de o vocație a curăției sufletești: „Cîstît vorbind alerg prea mult, mă zbat mereu, mă împrăstii și de-a lungul unui an întreg nu am vreme să mă uit spre interior. Odată cu apropierea iernii, probabil un simț atavic de gospodar mă indeamnă să inspectez camerele sufletului. Doamne, cînd s-a adunat atita oboseală, de unde vine și pe unde se infiltrează această pulbere a indiferenței?”. Ca un specialist în terapeutică îmbătrînirii și a sclerozei afective actorul — și nu e actoria o profesiune a exprimării sufletului omenesc? — caută leacul împotriva însingurării: „An de an trebuie scuturat mai cu grijă și făcută curățenie mai temeinic. De mulți ani păcătuia asta de vară te indeamnă să dormi cu ferestrele sufletului deschise și iaca te pomenesti într-o dimineață cu frigul în oase și cu singurătatea la masă”.

Amza Pellea s-a reintors dintr-un turneu în Suedia și aceeași stare de căutător în adîncul ființei sale ni se relevă și în consemnarea unor impresii. Este mișcat tocmai de „căldura sufletească” a nordicilor pe care îi bănuia „reci și distanți”. O surpriză plăcută îi apare obiceiul înlînit ca în timpul desfășurării spectacolului o făclie să ardă în fața teatrului. O imagine de neuitat: „zbaterea acestei făclii în orașul îmbrățisat de noapte”. Ce este în fond „meseria pe care o practic”, se întreabă Amza Pellea pentru a găsi un răspuns ce identifică în actor un lampadofor al iluminării psihologice umane: „o dăruire totală, o mistuire purificată prin flacăra, o tortă aprinsă luminînd cele mai întortocheate cărări ale sufletului”.

POVEȘTEA UNEI VULPI DOMESTICE

Pledînd pentru frumusețea artei scenice și cîtreierînd ba Oltenia, ba chiar lumea, mergînd în pustiu dar și printre nordicii ale căror ceremonialuri le admiră, Amza

Primiseși flori, puzderie de trandafiri spaniolești (?!), plîngeai, fericită... Mă trîntisem, istovit de drag în iarba tunsă cu o rețe perfectiune, mi-am îngropat gura arsă și ochii arși în iarba din curtea castelului normand, zburcumată de vînt... 1978, primăvara aceea... începea viața noastră de acum. Acum?

Ne privim pe furis, înainte de fiecare știre. Noi știm. Ne apropiem de microfon. Jucăm din nou minunea de atunci. JUCĂM!

„Divină noapte! Mult mă tem că totul nu-i decit un vis, fiindcă-t noapte!”

Prea dulce-i, ca să poată fi aceea!...”

Azi terminăm înregistrarea. Caut cu disperare cifrele electronice de pe ceasul lui Benvolio! Capulet a și plecat spre Buftea! Pater Lorenzo îmi promite că mă va scuza pentru întîrziere la repetiția de la Teatrul Național. Mai am scena trezirii după noaptea nunții.

„O, nu e ciocîrlia, iubito...”

Te sărut, în grabă, pe frunte. Îmi spui: „Să-ți meargă bine...” Abia am timp să îți șoptesc: „Și ție...”

În masina 368 încerc să uit textul marelui Will. Îmi crispesc dureros mina, pumnii pe bara transpirată. Azi sint Ahile, în piesa lui Mircea Eliade.

„Ce se întîmplă, rege Agamemnon? Aulida se pregătește de nuntă!”

Ora 12 și cînsprezece minute. N-am întîrziat prea mult.

ADRIAN PINTEA

P.S. „Nici cînd n-a fost, și nu cred a minti, mai tragică poveste-n lumca-ntr-oaregă decit povestea lui Romeo și a Julietei ce i-a fost lui dragă...”

W. SHAKESPEARE

Hamlet la Craiova, cu Amza Pellea în rolul lui Horațiu

Pellea, iubitorul de veri fie și capricioase, pictorul nostalgiei autumnale și călătorul meditînd la Pontul Euxin, în vecinătatea amețitoare a mării, iată că are un coșmar. Se făcea totul într-un vis. Plăcerea de a-și povesti visele este a omului de la țară grăbit a doua zi în zori să pătrundă semnificația ascunsă a celor de peste noapte. Amza Pellea ni se relevă în numărul din decembrie 1973 al *Ramurilor* un Esop oltean. După tribulațiile epuizante ale verii, povestitorul s-a retras la gura sobei și deapănă întîmplări perpelite în suc oniric. Povestea pe care ține să ne-o relateze pe calca *Jurnalului* nu e tocmai străină de evenimentele vieții teatrale. Pe scurt, cîci un om dornic de îmbogățire rapidă creștea găini spre a aduce mîncare, adică tocmai acele vulpi hapsine care dădeau iama prin orășanii, lăsîndu-l lefter și dezamăgindu-l în graba lui de a se ajunge. Ca să se răzbune, individul prinde într-o zi un pui de jivină pe care îl aduce acasă și îl ține în cuscă spre a-l domestici. Mama vulpe nu suportă acest tratament. E de înțeles că face totul ca să reinvie în bietul animal în creșterea simțului atavic al speciei. Degeaba. Puiul a pierdut nostalgia libertății în peisajul silvan. Ca să-l pedepsească pilduitor, bătrîna vulpe îi aduce într-o zi o găină otrăvită.

Amza Pellea și-a propus să sublinieze necesitatea ca teatrul, pentru a fi bun și adevărat, „nu trebuie să calce legile firii”.

IOAN LAZĂR

George Bălăiță

„Lumea în două zile” e un roman înspăimântător; în primele 50-60 de pagini nu pricepi ce vrea autorul, dar îți dai seama că a reușit să te zăpăcească, să te infurie; îți vine să arunci cartea; dar poți? Ceva drăcesc de irezistibil te ispătește să continui.

Dar autorul ei? Foarte curios din fire (vrea să știe cum încep!) ; meteosensibil („E un efort mare la iarbă să iasă anul asta...!”)...Narcise albe, zambile roz, în salonul spațios. Se plimbă prin fața mea ca un lord englez (voit) calm, în pantofi ușori, chinezesti. Se plinge că „la ora asta nu sint vorbăreț”, dar de fapt, nici nu e nevoie să întreb ceva. „Am umblat azi mult pe jos; se simțea pe Calea Griviței, în ciuda unei ierni depressive, o vitalitate anume, dar vag-vag (și face un semn cu mina)... Artistul e un personaj antipatic, dar cel mai sigur filtru pentru realitate; îi place viul, mișcarea, simte totul-totul; și dă totul! Problematika vine pe urmă... A trăi și a scrie, două fețe; între acești doi poli tensionali se petrece viața artistului; totul e să nu consideri nici viața, nici scrisul ca pe o frustrare; una din puținele mele idei din tinerețe pe care le susțin încă! În general, îmi place să exist în toate planurile; nu ezit să duc o experiență până la capăt... Până la capătul la care o pot duce eu... E greu să vorbești despre ceea ce faci; lucrurile pe care le consideri foarte importante se fac și nu se vorbesc. O carte gata, pentru mine și-a trăit viața, e consumată. Exact în aceeași măsură nu pot vorbi despre cele neterminate, netipărite; nu dintr-o pudoare practică cu o anumită ipocrizie, nu... Lucrez firesc și fără complexe. Nu scriu după un program, cu un termen. Ca și în viața trăită, las să existe un firesc al scrisului... Cel mai greu, la o carte, e să pui punct. Dacă politica virgulei e foarte nuanțată, punctul e foarte exact, trebuie foarte bine gândit; virgula poate fi mutată de ici-colo, ba poate fi chiar eliminată... Pe bufetul lung, în stînga, pe lemnul tare, capul lui Bacovia, în gips modelat de Constantin Popovici, pare adus de o Salomee, cum stă pe o tavă metalică. O altă tavă aduce un compot de vișine (e dulce-acrișor ca măcrișul în pădure pe vremea asta) și o cafea cu aburi deasupra; o miroase lung, de câteva ori; „Îmi place mai mult să văd cum se face, cum se toarnă în ceașcă, decât să beau!” Aprinde o țigară. „Fumez puțin, dar constant!”. Ride întinzînd brațele. „În tinerețe nu fumam, duceam o viață sportivă”. Se așază, în sfîrșit; se așază pe bufet, băiește, cu picioarele bălăgănd. „M-ai putut prinde într-o zi cînd să vorbesc despre cărțile de pe masă, romane și teatru... Mă preocupă încă problematica din „Lumea în două zile” și „Ucenicul neascultător”. Miroase iar cafeaua și soarbe. Ce metaforă minunată: fiecare artist trebuie să ucenicească la toate experiențele de pînă la el, la toți maștrii și abia după ce le cunoaște (ii cunoaște), să devină „neascultător”, adică el însuși! „În tinerețe lucrăm noaptea, mai ales noaptea. Acum scriu cînd am timp. Ziinic; măcar o pa-

Cu ochiul liber

Primăvara baladelor

Cu un juriu aproape omogen și bine echilibrat, ediția a 9-a a festivalului studentesc de muzică folk și rock „Primăvara baladelor” avea îndeplinite toate condițiile ca să fie un succes. Cealaltă jumătate trebuia rezolvată de participanți. Și a fost. Pe două secțiuni, folk și rock — s-au acordat o sumedenie de premii pe care, desigur, presa vremii le-a consemnat deja. Și, ca orice festival care se respectă, a 9-a Primăvară a baladelor a avut și cîțiva excelenți invitați care s-au numit: Vintilă, Pittis, Alifantis, Hrușcă, Șeicaru, Sterian și Comp. de Sunet (Mircea) Florian din Transilvania, Sfinx, Roșu și Negru, Compact, Pro Musica, Holograf. Dintre aceștia — vechi „baladiști”: Sterian, premiat la ediția I, Vintilă — cîștigător și Ilie Stepan (cu Pro Musica) premiați la ediția a 2-a. Deci, apariții ale consacraților după 12-13 ani. Și, tocmai aici este marele merit al organizatorilor activi de inimosul președinte al C.U.A.S.C. din Universitate care este Marius Țirlea și ajutat din umbră de cadre didactice (prof. Gh. Dincă, Ion Petrică) și de mereu tinăra animatoare a clubului „Universitas” — Ana Lazăr aflată în comitetul de organizare a tuturor edițiilor de pînă acum; deci organizatori care au ținut la această tradiție de 13 ani, dinlăuntru continuitate calității și sobrietății parlicipărilor.

O trăsătură caracteristică a ediției — mai toate premiile importante au fost adjudecate de timișoreni. Astfel, grupul Folk — Timișoara (Adrian Dinu și Raul Dudnic) cu tehnică înaltă, discreție în interpretare, bun gust în compoziții (muzică, text, sunet, acompaniament) rafinement chiar, a reușit să-și adjudece Marele premiu la clasa folk, depășind-o cu puțin pe bucușoreanca Sorina Moldvai o prezență scenică plăcută, de altfel posesoarea unei excelente voci și compozitoarea unor piese cu

gină. Îmi fac niște reproșuri cînd trece o zi fără să fi notat nimic în caiet! Multă vreme mi-a plăcut să scriu — pe cînd eram la Bacău, la revista „Ateneu” — pe ștaifurile de ziar, cu creionul sau stiloul; îmi creau o atmosferă de lucru și sentimentul că nu consum o hirtie scumpă. O hirtie scumpă te poate inhiba; ca un halat scump! Ride iar, întinzînd la fel brațele. „Cel mai mult îmi place prima formă, din care dai mult jos. Rescrierea are și ea farmecele ei, adaugi cam în aceeași măsură în care tai; uneori e o îmbătăre de sine...” Sună telefonul. „Cineva m-a rugat să-i caut Gramatica Academiei, o am în bibliotecă...” Ne mutăm în birou și folosesc prilejul pentru a-i pune prima întrebare, despre munca de director la Editura „Cartea Românească”. Multă ordine în rafturile cu cărți; o fotografie a lui Dostoevski, chiar deasupra scaunului pe care stă cînd lucrează. Ceramică românească; lămpi; un magnetofon vechi arătînd „ca o mașină modernă de friptură”. Îmi aduce ra-diind trei volume cu romanele lui Rebreanu, o ediție superbă, pe galben, format mic, hirtie fină. Nu stă o clipă locului. „Munca de editor implică multe riscuri. Poți strica o prietenie, poți cîștiga o simpatie, poți supăra... Trăiești condiția sacului de box, știi că ai de primit! Dar n-ai voie să tratezi nimic cu indiferență. Toată chestia e să-l iei în serios pe vanitosul de scriitor. El are voie să se supere pe editor, editorul pe scriitor însă nu!”

Lui George Bălăiță îi place pictura lui Vasile Grigore, în culori brutale, care „îi dau o vitalitate foarte particulară” și muzica simfonică: „N-o ascult ca să mă relaxez, ori să mă provoc, ci pur și simplu pentru că există. Cu cititul e altceva: nu mai pot parcurge o carte, fie ea și proastă, fără a-mi pune profesional întrebarea de ce și cum a fost scrisă, ce i-ar lipsi ca să fie bună... Cititul e un viciu la mine, muzica o necesitate!”

Ce roman înspăimîntător e „Lumea în două zile”? Primele pagini... Apoi îi se dezvăluie splendoarea acestei cărți unice, în care descoperi toate procedeele romanului modern, stăpînite și orchestrate cu pierdere de demniung. Multă fantezie, multă ironie. Fantasticul pare real, realul devine fantastic. Eroii săi nu sint niciodată lenși; prezența lor atrage, ca un magnet, lucruri, ființe, întâmplări. George Bălăiță știe să lucreze cu foarte multe personaje; se face că le pierde pe drum și ele apar cînd nu te aștepti. Cu mestesugul unduirii orientale a narațiunii, se pricepe să innobileze amănuntele și să organizeze totul după tehnica simfoniei. Are grijă să nu plietisească cititorul și ambiția să-l întărească mereu.

CAROLINA ILICA

În centrul atenției

Sibiu '86: O privire strict subiectivă

Comitetul județean Sibiu al Uniunii Tineretului Comunist și Radioteleviziunea Română au organizat și în acest an, în străvechiul burg transilvan, Zilele Jazzului — Sibiu '86, aflate la cea de-a 16-a ediție, parte integrantă în generosul context al Festivalului național „Cîntarea României”, și a căror înscriere în Calendarul anual UNESCO al manifestărilor muzicale internaționale reprezintă o binemerită recunoaștere pe plan mondial.

Nu intenționăm a face o cronică formală, doctă și exhaustivă a celor patru zile, ci vom oferi condeiul interpreților înșiși, propriile lor păreri despre recitalurile susținute constituind, în opinia noastră, un barometru fidel al festivalului.

Purcedem, așadar, la evocarea cronologică a momentelor muzicale cuprinse în cele patru seri — puncte cheie ale celor patru zile, cărora li s-au adăugat și anual mult gustatele „manifestări adiacente”, inclusiv tradiționalul jam-session, o „întîlnire cu prietenii jazzului” ce a reunit, sub un soare torid, sute de „fani”, instrumentiști și organizatori, la Casa de cultură a studenților sibieni.

ATENȚIE, GONG I

Gong inițial al festivalului, debut percutant și de răsunet — recitalul duo-pului Creativ din Constanța. Formulă-unică în peisajul românesc de jazz, nucleul Harry Tavitian pian — Corneliu Stroe baterie se circumscrie avangardei jazzistice contemporane, anume aceluși filon stilistic care prevede o improvizație liberă, o spontaneitate creativă (de unde, probabil, și numele!), rezultînd evoluții scenice integrate teatrului instrumental. L-am ascultat la Sibiu pe Creativi cîntînd destins și cu convingere (Corneliu Stroe), și dintr-un recital în general de bună calitate s-a desprins strălucitor cea de-a treia piesă, „Dublu profil”, nu întîmplător tocmai aceea care ne sugera mai intens melosul carpato-dunăreano-pontic.

ZOLTAN BOROS SAU CEI DOI BASIȘTI FRAȚI

— Cum a cîntat quartetul, Zoltan Boros?

— E groaznică întrebarea asta...

— Știu...

— Ce să-ți spun, ne-am străduit, am încercat să facem ce ne-am pregătit.

— De ce așa, de unde această schimbare de 180 de grade...

— Îți spun ce cred eu...

— Asta și urmăresc...

— De foarte puțin timp am reluat activitatea ca pianist și pînă acum nu am abordat toate genurile care îmi sint mie foarte aproape. Am mers pe altă linie, voit, am abordat un jazz de o altă factură. Avînd în vedere că public eu nu m-am aventurat în acest gen, am încercat acum avînd niște colaboratori, cred, excelenți, un baterist — Gabriel Teodorescu și doi basişti...

— De unde ideea de a folosi doi basişti?

— Pentru că sint frați.

— Și nu se putea numai cu unul, fără celălalt?

— Ba da, se putea. Ideea e mult mai veche, ne-am gîndit să introducem la o anumită piesă doi basii, apoi mi s-a părut că ar fi forțat și am hotărît să scriu ceva special pentru cei doi...

Zoltan Boros, pian, sintetizator, Decabal Bădiță chitară bas, Ovidiu Bădiță contrabas și Gabriel Teodorescu baterie ne-au surprins cu un sound cu totul nou, rezultat al cooptării sintetizatorului, dar, mai ales, al reunirii, pe scenă, a fraților-contrabasiști, care s-au stimulat și completat reciproc în concretizarea partiturii inspirate, de o generoasă muzicalitate, creată de pianist, Zilele fostului trio Zoltan Boros par, într-adevăr, îndepărtate...

TRIUMFUL TINEREȚII

Așteptat cu interes nodisimulat a fost recitalul big-bandului Gaio, formație ce ființează sub auspiciile Comitetului municipal Cluj-Napoca al Uniunii Tineretului Comunist. Progresul continuu înregistrat de această orchestră, constatată de an de an în prezențele scenice de concert sau festival, dăruirea cu care Ștefan Vannay, dirijorul formației, îi îndrumă pe instrumentiștii adolescenți, constituie argumente în măsură să garanteze, ele singure, reușita unei evoluții pe întîia scenă de jazz a țării. Acestora li s-au adăugat ecourile entuziaste ale unui recent concert ce a prilejuit concretizarea publică a unei mai vechi colaborări, cea între big-bandul clujean și muzicianul de excepție care este Harry Tavitian.

— Ștefan Vannay, cum argumentați colaborarea cu Tavitian?

— Da, am primit o temă deosebit de nostimă (Jucării pentru Aida — n.n.) de la Harry Tavitian și m-am străduit s-o prelucrez după posibilitățile orchestrei noastre. Sper că toțiși a fost un început promițător și bun pe un drum foarte greu, drumul spre free-jazz. Este un pas timid spre acest stil și cred că o să ne aducă satisfacții tot mai mari. Dar nu abandonăm jazzul clasic fiindcă avem încă foarte mult de studiat și baza o reprezintă muzica de factură clasică.

— Ce surse de aranjamente orchestrale folosiți?

— Aranjamente proprii, dar și aparținînd prietenului nostru devotat și sprijinitorului nostru de neprețuit Mihai Berindei, care ne-a oferit în fiecare an două-trei piese, și a participat și la citeva repetiții, aici la Sibiu...

— Colaborarea cu Tavitian va continua?

— Va continua dacă vom fi pe placul acestui mare muzician pentru care avem o deosebită stimă.

ACEASTĂ MUZICĂ REPREZINTĂ VIAȚA, VIAȚA NOASTRĂ

Cvintetul Arts Praxis din Republica Federală Germania a oferit publicului din Sibiu — dar și din Satu Mare și Bucu-rești, unde cei cinci au concertat în cadrul turneului în România — privilegiul de a se acomoda sonor cu valențele unei maniere moderne de interpretare, axată în jurul stilului free-bop, dar alunecînd voit spre colajul de stiluri, cu momente de blues autentic, de funky, sau improvizație liberă, măiestrit integrate într-un produs scenic caracterizat prin forță a expresiei, dar și prin rafinement, lirism și sensibilitate. Cvintetul s-a înființat cu doi ani în urmă și are la activ un turneu prin cluburi de jazz vest-germane. Prezența lor la Sibiu constituie un prim contact cu o scenă internațională de prestigiu, și cei cinci nu s-au sfîit să mărturisească bucuria pe care au simțit-o evoluînd în fața unui public foarte receptiv. Jens Ahlers, baterist și, de facto conducător al formației, a ținut să declare, la citeva minute după încheierea recitalului sibian:

— Publicul a fost excelent, am fost puternic stimulați și am dat tot ce este mai bun în noi.

— Cum explicați maniera de interpretare abordată?

— Simplu, această muzică ne vine din inimă.

Căldura cu care publicul din România își primește oaspeții a fost evocată și de Martin Verborg, saxofonist pe care nu întîmplător iubitorii genului aflat la Sibiu l-au poreclit imediat Braxton, după numele reputatului muzician de culoare, reprezentant al avangardei jazzului contemporan:

— Cred că am cîntat foarte bine, sint mulțumit. Publicul m-a inspirat foarte mult. Primirea caldă, prietenească, și interesul față de noi ne-au ajutat, am fost înconjurați cu deosebită ospitalitate, ceea ce ne-a impresionat într-un mod extraordinar. Sintem foarte mișcați și gîsim că e grozav...

— De ce cîntă Arts Praxis astfel?

— Pentru că această muzică reprezintă viața, viața noastră, iar eu mă bucur să trăiesc, mă bucur să cînt...

MIHAI HRISTU

(Va urma)

GEORGE STANCA

Ion Hobana BOMBA ATOMICĂ ÎN LITERATURA SF

După această anticipare a imposibilității de a păstra monopolul secretului atomic și a impasului în care ne aflăm (la patruzeci și cinci de ani de la apariția povestirii), John Alvarez (pseudonimul lui Iester del Rey) își imaginează în *Libertatea a cincea* (ianuarie 1943) că Statele Unite sînt supuse unui atac nuclear, descriindu-i cu surprinzător realism urmările catastrofale. Dar cea mai celebră povestire a acelor ani este *Termen-limită* de Cleve Cartmill, prin care numărul din martie 1944 al lui „Astounding Science-Fiction” a intrat în istoria genului. O perenitate la prima vedere inexplicabilă, devreme ce Jacques Sadoul poate să afirme, cu oarecare îndreptățire: „...este una dintre cele mai proaste pe care le-am citit vreodată.” Subiectul nu se distinge prin originalitate. Un agent secret este trimis în teritoriul inamic, pentru a distruge bomba atomică gata de a fi utilizată în războiul mondial aflat în curs de desfășurare. După diverse peripeții, prilejuite în bună măsură de prezența unui trădător printre cei care ar trebui să-l ajute, Igor Sebrov își îndeplinește misiunea... În acest context banal, un pasaj exploziv: „Ai auzit vorbindu-se despre uraniu? Este un izotop al uraniului (...). Poate servi pentru fabricarea unei bombe de o putere inimaginabilă. (...) Practic, sînt două emisfere de oțel încastrate pe deasupra segmentelor dintr-un aliaj de cadmiu. Cit despre sistemul de aprindere, iată-l: un mic rezervor din aliaj de cadmiu conținând un pic de radiu învelit în bariliu și un explozibil destul de puternic pentru a sfîșia pereții de cadmiu. Atunci, oxidul de uraniu se precipită în cavitatea centrală, radiul își trimite neutronii în masa critică și uraniul ia naștere.” Această galimatie pseudo-științifică i-a pus totuși în alertă pe cei însărcinați să vegheze la securitatea Proiectului Manhattan, care pregăteau realizarea primelor bombe atomice, utilizînd tocmai izotopul. Intrucît reacția lor a fost descrisă diferit, în diferite surse, am apelat la mărturia autorului, dintr-o scrisoare trimisă lui Alva Rogers, la 19 noiembrie 1961:

„*Termen-limită* (...) s-a născut cînd John Campbell*) sau eu ne-am sugerat unul altuia că trebuie să scriu o povestire despre o bombă atomică. Nu sînt sigur că am numit-o așa în corespondența noastră — gîndeam în termeni ca U și masă critică. Schimbul de scrisori a avut loc la începutul lui august 1943. Dosarul meu arată că am trimis-o lui „Astounding” la 8 septembrie și am primit ceul la 20 septembrie. John n-a fost prea mulțumit de povestire, dar știa că sînt flămînd.

El a publicat-o la începutul lui martie 1944 și după o săptămînă sau două (...) un tînr din Serviciul secret militar a venit să mă vadă la mine acasă, în Manhattan Beach. Am stat împreună cinci sau șase ore, timp în care am răspuns la nenumărate întrebări. Aveam dosarul cu corespondența Cartmill-Campbell în legătură cu povestirea și el l-a împrumutat ca să-l copieze. Rezultatul: eram în afară de orice bănuială, dar încălcasem regulile de securitate pe care orice american trebuie etc., etc., etc. N-am înțeles cum anume încălcasem vreo regulă de securitate; toate faptele

*) Redactorul șef al lui „Astounding Science-Fiction”

existente în povestire se aflau în documente date publicității.

Teama lor era că eu — sau John — avusesem acces, într-un fel sau altul, la informații despre care se presupunea că aparțin exclusiv Proiectului Manhattan. Similitudinea numelor: Manhattan — Manhattan Beach era o pură coincidență, punctele respective fiind despărțite de o jumătate de continent.

L-au luat și pe John la întrebări. El mi-a spus la prima noastră întîlnire — Westercon (Convenția mondială de science-fiction — I.H.), Los Angeles — după cincisprezece ani, că încercaseră să-i smulgă promisiunea că nu va mai publica nimic despre fisiunea nucleară și el le-a spus să se ducă la naiba cu atomii lor cu tot.”

Cartmill (și Campbell) ar fi putut să invoce și o povestire publicată în aceeași revistă cu trei ani mai devreme care conținea o referire la fel de „suspectă”. În *Procedeele Artman* (iunie 1941), Theodore Sturgeon descria eforturile unui cuplu de pămînteni de a afla secretul obținerii uraniului din uraniu. Arta, o planetă din sistemul Procyon, stabilise pe Marte o uzină de extragere a uraniului și, datorită ieftinătății procedurii, controla economiile marțiană și terestră... Dincolo de latura anecdotică, rămîne însă faptul că textul lui Cartmill a apărut nu „cu cîteva luni”, cum scrie Jacques Sadoul**), ci cu un an și jumătate înainte exploziilor atomice de la Hiroșima și Nagasaki. Este ceea ce avea să menționeze Campbell în numărul din decembrie 1945 al revistei. Publicînd un lung extras din Raportul Smythe, *Fabricarea Bombei*, el îl însoțea cu un comentariu în care sublinia că mecanismul de armare era asemănător cu cel din *Termen-limită*.

După acest mic triumf al prezilului tehnologic, povestirea lui Clifford Simak, *Lobbism* (aprilie 1944), pune accentul pe anticipația sociologică, descriind viitoarea competiție între companiile producătoare de energie convențională și cei care promovează energia nucleară. Autorul privește cu un ochi critic ambele tabere. Corupția și violența sînt folosite împotriva promotorilor noli surse de energie, care, la rîndul lor, urmăresc doar profitul și nu procurarea de electricitate ieftină pentru toți. Pînă la urmă, puterea economică și politică este luată din mîinile oamenilor de afaceri și ale politicienilor: „...încă o sută de ani și se va sfîrși cu guvernarea prin demagogie. Omuleții înzestrați cu talentul de a smulge voturi vor lăsa locul oamenilor care vor avea drept profesie buna conducere a treburilor. Oamenii pregătiți pentru a guverna așa cum doctorii sînt pregătiți pentru a practica medicina sau magistratii sînt pregătiți pentru a aplica legea. Oamenii de știință vor guverna, conducînd lumea în mod științific, în interesul acționarilor — oamenii obișnuiți ai acestui lum”. O viziune tehnocratică, în cel mai pur spirit wellsian.

Fleșele mele mai înregistreză, la acest capitol, trei dintre povestirile care alcătuiesc așa-numita serie *Baldy* a lui Lewis Padgett (pseudonim al lui Henry Kuttner): *Fiul lui Piper* (februarie 1945), *Trei soareci orbi* (iunie), *Leul și unicornul* (iulie). Baldysii erau mutanți care, în urma expunerii la radiațiile pro-

*) O ciudată confuzie, repetată în aceeași pagină: „...realizarea bombelor atomice care urmau să cadă peste cîteva luni asupra Japoniei.”

Demonstrație la Hamburg împotriva escaladării cursei înarmărilor

vocate de un război nuclear, se distingeau prin absența totală a părului și prin harul percepției extra-senzoriale. Și mai profunde au fost mutațiile produse în universul S.F. atunci cînd bomba atomică a încetat să mai fie o noțiune desemnînd un obiect imaginar. Autorii specializați, priviți pînă atunci cu un ochi amuzat sau deprecativ, au dobîndit brusc statutul de profeți confirmați de evenimente. Un statut pe care unii dintre cei mai înzestrați l-au acceptat cu multă reticență, dacă nu chiar cu neplăcere, țînd seama de perspectivele îngrijorătoare ale utilizării noli forțe. Isaac Asimov, de pildă, care în povestirea *Super Neutron* (septembrie 1941) își imaginase modul de funcționare a centralelor atome-electrice („Cred că se foloseau dezintegrarea clasică a uraniului. Bombardau uraniul cu neutroni lenti și-l scindau în masuri”), bari, raze gama și alți neutroni, stabilînd astfel un proces ciclic**”), declara în 1969 că ar fi preferat să fie considerat toată viața drept un ticnit, decît să fie „recuperat întru respectabilitate cu pretul unui război nuclear atîrnînd mereu deasupra planetei, ca sabia lui Damocles”. Semnificativă este și evoluția lui Theodore Sturgeon. În amintitul număr din decembrie 1945 al lui „Astounding Science Fiction”, el se arată încrezător în posibilitățile energiei nucleare de a schimba lumea și compara atenția acordată autorilor și iubitorilor genului cu disprețul manifestat în trecut. Foarte curînd însă, politica oficială și manevrele militarilor i-au deschis ochii. În povestirea *Memorial* (aprilie 1946), scriitorul reproșa confrăților săi, pe care-i numea „negustori de vorbe”, lipsa de responsabilitate în evaluarea pericolului atomic: „Toți erau destul de conștienți de teribilele potențialități ale energiei nucleare. Prac-

*) Pînă la urmă, elementul 43 a fost botezat tehneciu.

**) E vorba despre reacția în lanț.

tic, toți erau înspăimîntați de această idee. Le era teamă pentru omenire, dar lor însile nu le era teamă cu adevărat (...) pentru că nu puteau să conceapă că o întîmplare la Buck Rogers*) ar putea să afecteze prezentul.”

Cît despre atitudinea opiniei publice, cu deosebire a celei categorii din care se recrutează majoritatea cititorilor literaturii de anticipație, iată un comentariu din 1971 al lui Donald Wollheim, martor și participant activ la istoria genului din ultima jumătate de secol**):

„Noi, care visăm la energia atomică în anii treizeci, credeam că ea va aduce Utopia. Vedeam această energie luminînd orașele, alimentînd gratuit uzinele, propulsînd astronavele către alte planete și mari avioane luxoase prin atmosferă, ducînd la abundență pentru toți.

Tinerii de astăzi știu mai multe despre ea. Ei au fost crescuți pentru a învăța că riscă să cunoască viața omului cavernelor... dacă supraviețuiesc. Ei știu că uzinele atomice sînt concepute în primul rînd pentru ca să poată fi propulsate submarine uriașe pline cu rachete atomice capabile să distrugă Pămîntul. Uzine nucleare pentru utilizări pasnice... asta înseamnă cheltuieli inutile, un lux.”

O viziune poate nu într-o totul îndreptățită, dar primejdia care ne amenință nu este mai mică astăzi decît în 1971. Science-fictionul continuă deci să denunțe absurdul echilibrului al terorii, sădînd totodată în conștiința cititorilor ideea-forcă că energia nucleară poate să se prefacă dintr-o sabie a lui Damocles într-un adevărat corn al abundenței.

*) Eroul unei celebre benzi desenate americane, ale căruia aventuri se desfășoară într-un viitor sumbru.

**) Cunoscutul autor, editor și antologist, născut în 1914, a murit în toamna anului 1985.

(Urmare din pag. I)

simila plasîndu-se departe de filosofie. Și așa mai departe.

Filosofia și literatura se află în alianță, în consonanță spirituală, iar aceasta nu în ultimul rînd, și pentru că ambele aparțin unui timp istoric particular, comunică între ele pe alinamentele temporale și spațiale (în accepție socială) concrete. Devine normal astfel a spune că orice discurs despre condiția, miza filosofică a literaturii este valabil cu amendamentul precizării condiției filosofiei înseși în termeni istorici.

Undeva, Benedetto Croce afirma că „Artistul nu va putea fi niciodată considerat vinovat și nici nu va putea fi cenzurat din punct de vedere filosofic” (...). În principiu, de acord. Filosofia nu trebuie să devină caz de culpă și cenzură pentru artist. Pe de altă parte, însă, valoarea operei nu o putem măsura doar cu indicatori estetici, ci și sociali. Recte, literatura vizează o valoare estetică, dar, vînd-nevînd se supune, deci obiectiv, și examenului de valorizare socială. Această valoare o decernă publicul, societatea. Ca atare, în imensitatea fărîntă de artist, de scriitor, cei care sînt invitați să o guste au dreptul ca ea să le „vorbească” și desore întîlțita, fantezia, trăirea artistului, cit și despre el înșiși, condiția lor de existență, despre

viață și sensul acestora în acord cu timpul pe care îl trăiesc. Filosofia mediază fericit între valoarea estetică și valoarea socială a literaturii, fixînd această comunicare pe repere spațio-temporale concrete. În caz contrar, receptarea socială rămîne interzisă, oricum fragilă, perisabilă.

Pentru noi, pentru literatura societății noastre socialiste consonanța filosofie-literatură se așază pe terenul raportului din-

mod filosofiei care servese în mod explicit valoarea socială a literaturii, a artei în genere, astfel încît, așa cum arătăm mai înainte, valoarea estetică să poată fi valorizată social într-un grad cit mai înalt. În esența ei, filosofia marxistă propune înțelegerea lumii de o manieră rațională, o lume aptă să fie „raționalizată”, refuzînd agnosticismul, obscuratismul, o lume a misterelor de neațrîns. Afirmînd supremația omului în

țlune, filosofia marxistă militează pentru încredere în om și viață, pentru o lume care nu este un paradis, dar nici nu suscită vreun motiv de a o recuza, din contră un imbold de a o perfecționa și de aici lupta pentru bine, dreptate, demnitate, respect al omului pentru sine și semenul său.

Întemeiată pe o analiză lucidă, de mare finețe a istoriei omenestii, în toate componentele ei esențiale, filosofia marxistă

pentru literatura română contemporană, o combustie morlă. De altfel, în esența ei ultimă, orice filosofie propune un cod moral. Modelul uman elaborat de Marx și promovat de partidul nostru, mă refer la constelația de valori pe care se scrijîină acest model, apare pentru literatură în nici un caz ca o schiță, o canava, ci un rodnic drum de urmat, sugerînd probleme, atitudini de viață fundamentale, proclamînd adevăruri, soluții, conferînd amplitudine, perspective generoase asupra existenței omului, motivînd asumarea unei personalități mai presus de pesimism și scepticism, fascinată de iubirea de om și încredere în viața omenescă.

Pentru scriitorul român contemporan este o datorie, o șansă, a miza pe această ofertă filosofică cu simt de responsabilitate, înțelegînd că fructificarea ei în creație îl asigură durabilitate, forță, îl permite depășirea aceluia nefast impresionism în judecata vieții care a sterilizat de atîtea ori, din elemente marginale, mărunte, eronate, atît de multe talente, nesesișînd condiția filosofică a literaturii, pentru noi rostul literar al filosofiei marxiste, al concepției revoluționare despre lume, viață și societate. Finalmente, marea literatură nutrește și se nutrește exclusiv din esențe omenestii.

Miza filosofică a literaturii

tre filosofia revoluționară, marxistă și literatură ca reflectare și construcție ale vieții și destinului poporului român — subiect al operei de făurire a socialismului și comunismului. În acest context, însușirea filosofiei marxiste, a materialismului dialectic și istoric, ca factor fundamental și original în procesul creației artistice, este menită să dea satisfacție unui deziderat nelostovit de nimic.

Cadrul larg de discuție în care se integrează relația filosofiei marxiste, a partidului nostru, cu literatura română contemporană luminează acele atribute

fata propriei conștiințe, marxismul convoacă activismul uman și umanist, capacitatea și vocația ființei umane de a fi demni și pentru sine și pentru lume. Omul, în accepția și viziunea revoluționară ale partidului nostru nu este un solitar naufragiat în oceanul vieții, dimpotrivă, i se impune solidaritatea cu semenii săi ca o necesitate vitală și o chemare. Dincolo de orice predestinare, omul se găsește în istorie ca făuritor, asumîndu-și legile acesteia, stăpîndu-le, înfruntînd haosul, întîmplările absurde. Fără să a-fiseze un optimism desănțat, o sentimentalitate în vid de ra-

concluzionează în cunoștință de cauză și pe terenul realității. Nu doar voința și dragostea de om o sustin, cit în primul rînd adevărul, un adevăr fundamental și fără termen de comparație, ca amploare și vitalitate. Literatura se află ea înseși în interio- rului acestui adevăr, iar observațiile lui Marx în marginea unor opere literare și în prelungirea ideilor lui filosofice nu fac altceva decît să emită un certificat de autenticitate acestei afirmății.

Mai mult decît o dimensiune ideologică, desi peste aceasta nu se poate trece, filosofia marxistă este pentru literatură,

ANTOLOGIA

cenaclului prin corespondență

Radu Aldulescu

Ai uitat foarte repede de minciună asta, că spuneați atât de multe încât îți trebuia o memorie de calculator pentru a le ține minte pe toate și, cind m-ai dus la restaurant, după ce am mâncat m-ai coborât în subsolul restaurantului, să luăm desertul în laboratorul de cofetărie și patiserie, unde făceai tu pe arhitectul de torturi cu etaj și plăcintii. Apoi, văzindu-mă cu tine în oraș, mătușă-mea m-a făcut atență că ești insurat, și dacă ți-am spus m-ai liniștit, că femeia aia cu care te-a văzut mătușă-mea pe stradă, nu mai ești de mult cu ea, că ai divorțat, și de fapt, mătușă-mea nu te văzuse cu nimeni pe stradă, doar că nevastă-ta lucra cu ea pe bandă, la fabrica aia de încălțăminte unde lucra și maică-ta. Și, n-am avut tăria să nu te mai văd și m-am împăcat cu gândul că tu ești deja divorțat la douăzeci de ani neimpliniți, adevărul, pe care n-am reușit niciodată să-l aflu din gura ta, fiind teribil de urit și dureros, căci erai într-adevăr divorțat, dar erai insurat a doua oară și eu, tot n-am reușit să mă dezlipesc de tine. Îmi ziceam că după ce se va termina vacanța și mă voi întoarce în sat și la liceu la Lădești, vrind nevrind te voi uita. Bineînțeles, asta doar dacă voi fi ieșit cu fața curată din toată încurcătura asta nespuse de dulce și nespuse de amară, numită dragoste. De fapt vroiam să-ți spun că m-am întors acasă cu fața curată, însă ce se ascunde după această față nu știe nimeni. Decit tu. Gelule, și n-ar fi mare lucru, că nu sint nici prima, nici ultima care a călcat nițel ciș, dar nu pot să te uit și nu pot cu nici un chip. Te sărut, Mioara, și fotografia, una din seria făcută pentru panoul cu promisiunile de bacalaureați; Mioara în sarafan, cu-n aer de iepuraș serios, și o poezie pe spate, cind va bate vintul peste părul tău, să-ți aduci aminte de numele meu. Mioara. Dragă Mioara, creionul acela care-ți pică mereu în noaptea de Lăsața Secului, s-ar putea să fie un semn în ceea ce mă privește, pentru că eu, aici, la infirmerie mai mult așa imi petrec timpul, cu scrisorile, măcar să le scriu cu pixul, și cu Aventurile căpitanului Apostolescu și Moartea vine pe bandă de magnetofon și Vicontele de Barcelona și alte cărți nemaipomenite. Cit despre oglindă, eu zic să te mai gîndești. S-ar putea să-ți vestească pe chitaristul acela lăfos, care cînta astă toamnă la voi la căminul cultural, care abia după ce i-am spart chitara în cap mi-a spus că-ți vine nițel văr și care mi-a făcut viața amară și-n gară la Vilcea, cind el cu gașca lui de figuranți a stat numai în sufletul meu, de nu mai eram în siguranță nici în sala de așteptare și a trebuit să aștept trenul de București în ușa biroului miliției gării. Deci, eu zic să te gîndești foarte bine la oglinda aia...

Mioara nu știa că oglinda mă vestează tot pe mine... Imediat ce începea să mă plictisească scrisul, toată partea activă din ființa mea se muta în fața oglinzii, pină și acolo, la infirmerie. Acasă, ce să mai vorbesc. Și-n plus, cel puțin de două ori pe săptămînă mă studiam în oglinda frizerului, tot cu frecții și tunsori plastice, tarifate cam la ciștigul meu de bucătar-cofetar pe o jumătate de zi de muncă, dar împreunate cu ciubucul mă duceau mai departe... La nimic nu țineam cum țineam la linia frezei, la zimbetul și mimica studiate și corectate ore-n sir în oglindă, la dunga pantalonului, la cămășile multe și de multe culori, la pantofii de comandă... Nimic nu mi s-ar fi părut mai îngrozitor decit să-mi cadă părul, dinții, sau să-mi crească burta, sau vreun amănunt din înfățișarea mea s-o ia cit de cit razna. Aveam un cult uriaș, monstruos pentru propriul trup; cum nici cea mai vedetă dintre vedete, nici cel mai manechin dintre manechini nu cred să fi avut vreodată. Nici acum lucrurile nu stau mult diferit de atunci. Chestia asta mi se pare încă foarte firească. Atîta doar; acum înțeleg că această autostudiere și autocorectare, este la urma urmei un remediu împotriva plictiselii, un mod de a-ți omori timpul, așa cum citirea unei cărți înseamnă același lucru... Mi se pare cumva asemănător cu grija pentru propria înfățișare, deși, mă rog, n-am ajuns încă la niște concluzii în legătură cu diferitele moduri de a-ți omori timpul... Așa se zice, dar de fapt, el, timpul, ne omoară pe noi; pe toți în aceeași măsură; pe mine, acolo, la infirmerie, tot atît cit pe băieții care făceau instrucție afară; pe unul care scrie poezii, tot atît cit pe unul beat mort, lins de cîini prin șanțuri; pe unul care se pregătește să devină campion olimpic, tot atît cit pe unul care se pregătește să jefuiască o bancă și tot atît cit pe unul care pregătește materialul pentru un superb tort cu etaj. În felul ăsta poți afla că timpul nu trece, că el se-nvrîtește în loc, într-o mulțime de sensuri, pentru a măcina totul, și praful și aerul și ce-a mai rămas din aer, și pentru a naște totul din praf și din aer și din ce-a mai rămas din aer.

(Va urma)

● GELU DIACONU, Bacău. Sint de acord că ai trăit o dramă, dar o povestii în așa fel încît să ne faciți să ridem :

„Am vrut să-ți spun că te iubesc Dar sunetele-n creier imi sint blocate Și nu pot nici să mă cîntesc Să-ți mingii pletele bogate.”

● AUGUSTIN IUGA, Tirgu-Mureș. În amplul poem Pasărea Soarelui există o singură imagine demnă de interes :

„de cite ori priveșe spre cer, soarele-mi pare că nu e altceva decit o mare arzătoare de inimi.”

● GELU CARADIMA, Craiova. Aveți fantezie :

„singurătatea imi lasă dire în palmă ridie paharul și sint cum se transformă : pălărie ochi scorbura — ies de acolo în brînci vulpi argintii.”

Vă lipsește în disciplin artistică și de multe ori poemele par combinații aleatorii de cuvinte. Aștept, în orice caz, și alte scrisori.

● M.I.M., Buzău. Schițele dv. au subiecte insolite și sint compuse cu vivacitate, dar nu depășesc condiția anecdotei. Pină vă faceți o idee mai clară despre ce este literatura, reproduce un (foarte scurt) pasaj reușit : „Ziua începe cu un scrișit imperceptibil. Pleoapele mele se ridică asemenea unui pod medieval.”

● MITICĂ DODOI, Drăgășani. „Am inghițit din greșeală un val de aer garnisit cu praf și mi-am pavat sufletul.”

Vedeți, dacă nu sinteți atent ?...

● MARIAN AMUZA, Roșiori-de-Vede. N-are rost să vă scuzați ; toți băieții de vîrstă dv. scriu versuri de acest fel (uneori chiar mai ridicole) :

„Te-am iubit ca pe-o comoară De sideli și de cristal, Tu ai fost cea care însă Nu m-ai vrut ca pe un dar.”

● LUMINIȚA STATE, Galați. E-seurile — inclusiv cele dialogate — sint naive (se vede că aveți doar optsprezece ani). Poemele, în schimb, compuse prin parafrazarea unor creații folclorice, nu sint lipsite de subtilitate. Mi se pare, de exemplu, ingenioasă uemătoarea strofă :

CENACLU prin corespondență

„Mele, mele Codobele

Vin' aici la Dunăre Vezi că-i apa tulbure C-au trecut oștirile, Turci au fost cu miile...”

Păcat că poemul nu continuă în aceeași direcție, a sugerării unei lumi de demult. Mi-ar face plăcere să mă țineți în continuare la curent cu ce scrieți.

● ȘTEFANA, Piatra Neamț. Se remarcă plasticitatea unor comparații : „Adun, adun vise, dar timpul-mi scapă Neprionit ca peștele în apă.”

● MIHAIL GAFENCO, Focșani. Un poem abil conceput, cu surpriză la sfîrșit, mi s-a părut **Infringere** :

„Se-ntorc în șir indian Ascunzindu-și rușinea. Una în spatele celeilalte. Întotdeauna spre seară se-ntorc Ostenite colbuite Dar mai ales infrinte se-ntorc. Nici un răspuns cit de mic Nici un bănuț de aramă Nu le lucesse în palmă... Infrintă se-ntoarcă spre seară Ne-invincibila armada A marilor întrebări.”

● FELIX CODREANU, Craiova, SO-RIN VIDAN-VAION, Turnu-Severin, THEO ASZY, Bistrița, CONSTANT M. DAMIAN, Constanța, STOICA TACHE, Ploiești, DINU MATEI, Sîntana, Arad, MIHAIL APOSTU, Vaslui, HORIA NALDI, VIRGIL ZAMFIRA, București, R. M. CIUREA, Gheorghe Gheorghiu-Dej, SIMONA-NICOLETA LAZAR, Bacău, CĂTĂLIN SEREDIUC, Suceava, ANA TITA, Lupeni, RADU ANDREI, Craiova, DANIEL MOȘOIU, Zalău, DANIELA DORIN, Iași, JUNIOR T., Buzău, AUTORUL POEMELOR „A ÎNTINDE O MINĂ POEZIEI”, „RUGINA” etc., MIHAIL NICOLAE PINTICANU, Fălticeni, IULIA, Tecuci. Poate că ne veți face, cîndva, o surpriză frumoasă. Deocamdată, însă, ceea ce scrieți nu poate fi publicat.

● RADU ȘUTA, Resighea, Satu-Mare, V. A. SIN, Petrosani, ADRIAN STAN, Iași, IRINA MARIN, Bacău, MINERVA, Piatra Neamț, ELIZA ENEA, Bacău, MONA MARIANA ZAMFIRESCU, Poarta Albă Nord, Constanța, VASILE BIRÓ, Sfîntu-Gheorghe, CONSTANTIN TUFESCU, București. Textele dv. nu au nici o legătură cu literatura.

ALEX. ȘTEFĂNESCU

are decit 17 silabe. Este de înțeles, deci, de ce bonsaii care sint niște arbori pitici crescuți în găstire sint atît de apreciați. Acești pomi, dintre care cei mai mari nu depășesc un metru, reflectă perfecțiunea culturii naționale și a frumuseții naturii. În această țară foarte atașată de tradiții, acești arbori pitici constituie în plus o legătură istorică cu trecutul. Nu rareori ei ating o sută sau două sute de ani, unii chiar cinci sute de ani. Realizarea acestor arbori este socotită o operă de artă, iar maiștrii grădinari care se consacră lor din punct de vedere profesional sint considerați artiști. O dată puși în ghivece, pomii sint tunși cu grijă, iar ramurile lor sint inconjurate cu fir de aramă maleabil. La intervale regulate, care variază de la un an la cinci ani, se taie rădăcinile și copacii sint mutați în ghivece mai mari.

Taducere și adaptare de ILEANA CONSTANTINESCU

* După articolul intitulat „Des nains centenaires les Bonsais”, semnat de David Halberstam, apărut în revista Selection din septembrie 1985, pag. 45-49.

(Va urma)

Lumea cu amănuntul

Piticii centenari — bonsaii *)

Arta cultivării bonsaiului de care se ocupă articolul lui David Halberstam, pe care îl redăm în traducere mai jos, este o artă cu vaste implicații filozofice și sociale. La crearea căreia își aduc contribuția într-un mod armonios generații întregi de străbunici, bunici, nepoți și strănepoți. Aceasta este o artă a încrederii în viitorul luminos al creației umane, o artă a solidarității omenesci de-a lungul secolelor, o artă prin care cel care contribuie la făurirea ei astăzi se simte dinainte fericit că opera lui va fi continuată de alții și va bucura oamenilor care vin. Ea valorifică nuanțe dintre cele mai fine ale spiritului uman de continuitate în frumos și prin însăși natura ei este o artă ce pune în lumină dorința profundă a dăinuirii omenirii, păcii și frumosului, bucuria de a te ști unul dintre ciopliitorii minunilor care vor încălzi inimile și sufletele oamenilor.

Bonsaiul este astfel nu o simplă plantă, ci o sculptură vegetală meticuloasă și statornică a spiritului de adevărată umanitate. Mi se pare că în aceasta constă unul dintre cele mai importante elemente pe care le intruchipează munca măestrilor făuritori de bonsai.

În Japonia, spațiul constituie o problemă centrală : există, într-adevăr, puține țări industrializate în care atîția oameni să trăiască pe un spațiu atît de restrîns. La țară cea mai mică parcelă de pămînt arabil trebuie să fie exploatată. Și de aceea, e firesc ca în ochii străinilor cultivarea pămîntului de către japonezi se

înrudește mai mult cu grădinăritul decit cu agricultura propriu-zisă. Nu este de mirare, deci, că japonezii asimilează noțiunea de frumusețe cu cea de micime, delicatețe a formelor, simplitate a proporțiilor. Casele lor sint mici. Într-un restaurant tradițional, porțiile sint foarte mici. Și poemul clasic japonez, haiku, nu

Cronica literară

în linii frînte de LINU

Octavian Paler, Un muzeu în labirint. Istorie subiectivă a autoportretului. I. Spre centrul labirintului, Editura Cartea Românească, 1986.

Scriind despre arta autoportretului, Octavian Paler realizează pină la urmă el însuși un autoportret.

Tabela de marcaj

Don Pițurcă de la Ghencea

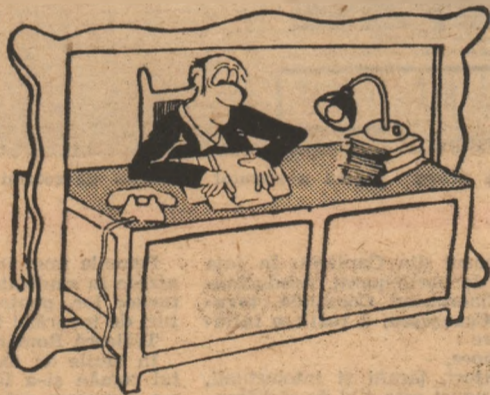
Notre respect, mărite Anderlecht! Dar, Steaua a făcut safteaua! Și-acum, senores, între noi! Venim la voi, cu tot ce-avem mai bun și mai de soi. *Porque*-n finală — știți! — I sau 2, e imposibil să învingem amindoi, iar cei învinși nu cred că vom fi noi! Iaca de ce :

În miercuria care tocmai a trecut, ditamai Anderlecht-ul s-a luat la hirjoană cu „Estrella” noastră. Că hir, că mir, că și Bruxelles și Sevilla se scriu tot cu doi de „l”, pină să observe belgienii că Rosinanta lor nu-i făcută să pască-n Drumul Taberei, Don Pițurcă de la Ghencea, el mai mare *jugador*, s-a-nvrîtit pe călcie și, olé!, le-a-nfipt prima lance la colțarul porții. Hait!, a exclamat în flamandă mingiarul Vandereyken, constatînd pe loc că nici nu se-implinise minutul 4 și hirjoana tur-retur re-ncepea că de la zero-zero. De un' să știe, însă, celebrii bruxellozi, că Don Pițurcă virf de lance e abonat la „Supliment” și că de simbătă inoace trăiește cu prognoza SLAST-ului în cap?! Cap, deci, spre Gabi Balint, alt mare *chutador* stelist, și de unde era ca zero-zero, s-a făcut brusce de 1-0 pentru noi, sau 2-1, scorul general. Măi să fie!, s-a mirat italianește și viteazul Scifo, dar, uitîndu-se în sus, la uriașul Moțăței, înalt ca Atomul

din Bruxelles, și-a zis pe tăcute: mai bine tenis cu piciorul, decit semifinală-n C.C.E., cu o armadă ca asta, care te bagă la apă chiar și pe uscat! Nici pe călutul Bălan nu poți să-l încaleci, că ți-o repede iute pe sub șorț, la vikingul Bumbescu dai de fibră de sticlă, la Belodedici o pierzi fără să-ți dai seama, ba-ți vine să-i și mulțumești, Bărbulescu are coapsă de armăsar și jambierele jos, să nu-i omiți gamba, iar dacă dai de Duckadam, ori bagi capul în zid, ori o apuci pe contraatac, spre... propria-ți jumătate de teren! Lozano să te cheme și tot renunți să vezi Spania pe cheltuiala U.E.F.A., cînd joci cu o echipă ca Steaua! *Madre*, ce echipă și ce *caballeros*! Señor Loți Bôlôni, señor Stoica Tudorel, señor Lăcătuș și señor Radu (el segundo), deși, de departe, *el grande tirador a puerta rămîne* Don Pițurcă de la Ghencea, Señor de Sevilla, care a-nchis semifinala cu un cap de prinț: 3-0, scor de forfait, și Anderlecht-ul a zbughit-o spre casă, cu bucuria că n-a luat de două ori pe-atî.

Și-acum, senores, între noi!

HORIA ALEXANDRESCU

Uniunea Tineretului Comunist — aflată permanent sub atenția îndrumare a Partidului Comunist Român — a reprezentat o forță importantă în cadrul rezistenței naționale antifasciste. La școala exigenței și luptei revoluționare s-au format tinerii ce aveau să intre apoi în iureșul acțiunilor sociale și politice preconizate și conduse de Partidul Comunist Român. Permanentă rezervă de cadre a Partidului, Uniunea Tineretului Comunist va promova o serie de activiști dintre cei mai destoinici și proeminenți — între care la loc de frunte se situau comuniștii Nicolae Ceaușescu și Elena Petrescu (Ceaușescu) — revoluționari încercați, cărora li se vor încredința sarcini de mare răspundere în conducerea organizațiilor revoluționare de masă, în pregătirea și desfășurarea ampleror manifestații și demonstrații antifasciste și antirăzboinice culminate cu cea de la 1 Mai 1939, în întreaga rezistență patriotică dezvoltată apoi în revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă a poporului român.

În preajma izbucnirii celei de a doua conflagrații mondiale, Uniunea Tineretului Comunist se va implica tot mai mult în acțiunile de luptă ale rezistenței naționale antifasciste, secundind cu abnegație și elan tineresc activitatea revoluționară și patriotică desfășurată de Partidul Comunist Român în unire cu celelalte forțe democratice interesate în preîntâmpinarea agresiunii fasciste. Chemările uteciste exprimați cu ilmeze comandamentele majore ale momentului istoric: „Tineri români! Luptați pentru revendicările voastre și împotriva dictaturii militar-gardiste... pentru eliberarea deținuților comunisti și antifascisti din închisori și lagăre de concentrare, pentru un guvern popular care să dea drept la muncă, odihnă și drepturi politice tineretului”

Preluând sarcinile ce-i reveneau din Platforma-program a P.C.R. din septembrie 1941, Uniunea Tineretului Comunist a trecut de îndată la „organizarea maselor tineresti la luptă pentru zdrobirea călăilor hitleriști ai tineretului, pentru cucerirea dreptului la muncă, cultură, libertate națională și o viață fericită”.

Uniunea Tineretului Comunist, urmînd exemplul Partidului, a dus o neobosită muncă de lămurire a organizațiilor sale și a altor organizații de tineret democratice și patriotice, asupra necesității imperioase a încheierii unității de acțiune a întregului tineret patriotic — parte organică și ferment dinamizator de energie umană în cadrul Frontului Patriotic Antihitlerist al întregului popor român. „Numai împreună cu tot poporul român și toată omenirea progresistă — se sublinia într-un document al U.T.C. de la sfîrșitul anului 1941 — vom alunga din țară pe asupritorii hitleriști, vom scăpa de guvernul Antonescu, vom scăpa pe frații noștri din mina nemților și vom fi liberi cum n-a fost tineretul nostru niciodată”.

Pretutindeni în țară, uteciștii răspîdesc materialele propagandistice ale Partidului Comunist Român privitoare la misiunea încredințată U.T.C.-ului în cadrul rezistenței antihitleriste. În intervalele liceelor din Botoșani, de pildă, fusese difuzat în mil de exemplare un manifest din martie 1942 în care se rosteau astfel de apeluri: „Tineret român, unește-te în lupta națională antifascistă pentru încetarea războiului... anularea dictaturii lui Hitler de la Viena, pentru zdrobirea Ardealului ocupat! Piine, pace, independență, libertate poporului român!”

În prezilele declanșării revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă a poporului român, tinerii patrioți, conduși de uteciștii, erau deja organizați în formațiuni de luptă patriotice, gata să intervină la semnalul Partidului Comunist. La 23 August 1944, uteciștii împreună cu ceilalți tineri patrioți au intrat sub ordinea Comandamentului Formațiunilor de luptă patriotice, îndepînd obiectivele dinainte stabilite: ocuparea instituțiilor, dezarmarea unităților hitleriste din Capitală.

În chiar zilele fierbinți ale lui august 1944, cînd poporul nostru se afla angajat în lupta pentru eliberarea definitivă a țării de sub ocupația hitleristo-horthystă, Partidul Comunist Român a luat măsurile necesare pentru reorganizarea Uniunii Tineretului Comunist în noile condiții de desfășurare a activității în plină legalitate. Și de această dată, în fruntea organizației revoluționare de tineret a fost desemnat conducătorul de astăzi al partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel care a activat cu strălucire, încă din fragedă vîrstă, în cadrul Uniunii Tineretului Comunist și care, peste ani, va veghea cu neobosită atenție și neîntărmurită dragoste asupra destinului revoluționare ale tineretului patriei noastre. Pe cînd țara întreagă era luminată de flacăra unei revoluții fără precedent în istoria sa — secretarul general de atunci al Uniunii Tineretului Comunist, tovarășul Nicolae Ceaușescu, caracteriza în chip deosebit de inspirat noile rosturi ale tineretului generației: „Tineretul este viitorul unui popor, spre el își îndreaptă privirea și speranța toți oamenii de știință și politici. Cu energia și entuziasmul său, tineretul este o forță creatoare care, pusă în serviciul științei și progresului,

poate da un ajutor prețios pentru dezvoltarea economică, socială, politică și științifică a unui popor. Dar pentru ca tineretul să poată contribui la dezvoltarea patriei sale are el însuși nevoie la început de o îndrumare justă, progresistă. El trebuie să fie educat și învățat să-și iubească poporul, să învețe din trecutul glorios al strămoșilor săi... Numai așa poporul român va putea privi cu încredere în viitor, fiind sigur că fiii lui vor ști să apere cu viața lor libertățile și drepturile cîștigate”.

Aflat tot timpul în fruntea tineretului revoluționar, secretarul general al Uniunii Tineretului Comunist și-a spus răsădit cuvîntul în cadrul marilor evenimente politice în curs de desfășurare. Spre pildă, în ziua de 30 august 1944 a avut loc o mare manifestație patriotică la statuia

Tineri! Intrați în organizațiile de luptă patriotică.

Tineri! Alăturați-vă Uniunii Tineretului Comunist pentru o Românie liberă, democratică și independentă.

Lupta tineretului comunist este lupta întregului tineret român...

Prin luptă unită, spre o viață liberă și independentă”.

La marea manifestație patriotică de la statuia lui Mihai Viteazul a luat cuvîntul tovarășa Elena Petrescu (Ceaușescu), militantă comunistă de seamă, care, în numele femeilor române a spus: „...Astăzi, cînd armatele fasciste sînt bătute pretutindeni, femeia româncă a scăpat de jugul apăsător.

Femeile românce trebuie să susțină lupta mai departe împotriva lui Hitler și a coziilor sale de topor.

Intereselor clasei muncitoare, înfăptuirea reformei agrare și trecerea la o nouă etapă de dezvoltare, prin formarea, la 6 Martie 1945, a guvernului revoluționar muncitoresc-fărănesc de largă concentrație democratică.

La 10 septembrie 1944 a avut loc mitingul pentru primirea sărbătorească a luptătorilor antifascisti eliberați din închisori. Cu acest prilej a luat cuvîntul secretarul general al Uniunii Tineretului Comunist, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, făcînd un apel călduros la unirea tuturor forțelor patriotice în marele front național antifascist, a spus: „Ni se cere astăzi întregului tineret de a depune toată energia noastră în slujba luptei pentru distrugerea definitivă a fiarei fascisto-hitleriste, în slujba luptei pentru eliberarea Ardealului de hoardele lui Horthy, de hoardele nemțești”. De asemenea, relevînd însemnătatea aceluiași comandament istoric — eliberarea întregului teritoriu al țării de sub ocupația hitleristo-horthystă — secretarul general al Uniunii Tineretului Comunist scria într-un articol din „Scinteia”, la 25 septembrie 1944: „Prin actul istoric de la 23 August s-a deschis drum pentru eliberarea Ardealului de Nord, pentru ca poporul român să contribuie alături de Armata Română și Armata Roșie la zdrobirea definitivă a Germaniei naziste”.

În articolele și cuvîntările sale din toamna anului 1944, secretarul general al Uniunii Tineretului Comunist, tovarășul Nicolae Ceaușescu, subliniază de fiecare dată rolul conducător al Partidului Comunist Român în întreaga activitate revoluționară a tineretului generației. Spre exemplu, în articolul Lupta Uniunii Tineretului Comunist este lupta întregului tineret: „Datorită luptei duse de Uniunea Tineretului Comunist pentru mobilizarea întregului tineret cîștit întru sprijinirea luptei de scoatere a României din război, condusă de Partidul Comunist, tineretul a putut să dea un ajutor prețios în înfăptuirea actului istoric de la 23 August”. Sau în cuvîntarea rostită la Festivalul cultural al tineretului democrat din Ploiești: „Trebuie să fim mîndri că s-au găsit forțe cîștite, patriotice ce au dus lupta pentru scoaterea României din banditeșul război. Datorăm în primul rînd Partidului Comunist recunoștința pentru faptul că noi putem pași astăzi pe drumul României libere și democratice”.

Sintetizînd seria evenimentelor social-politice petrecute în ultimele luni ale anului 1944 și primele luni ale lui 1945, secretarul general al Uniunii Tineretului Comunist, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta în martie 1945: „Trebuie să subliniez că în fruntea luptei a stat Partidul Comunist care lucrează cu toate forțele sale pentru o Românie nouă, imbelșugată și puternică.

Tineretul român dă tot sprijinul său guvernului Groza și muncește pentru mărirea producției, pentru ca nici un petec de pămînt să rămînă neînsămîntat.

Tineretul din România este hotărît să dea orice jertfă pentru nimicirea fascismului, pentru clădirea unei Românie mai frumoase, mai imbelșugate și mai puternice decît a fost vreodată”. Și intrucît cuvîntarea era rostită la Conferința Uniunii Tineretului Comunist din Bulgaria, conducătorul tineretului comunist român ținea să încredințeze: „Tineretul din România vrea ca și după terminarea războiului să contribuie la crearea unei păci durabile în Balcani, la o lume nouă și liberă.

Tineretul român vrea să la parte la lupta pentru o prietenie sinceră cu tineretul din toată lumea”.

Chiar și atunci cînd, în perioada construcției socialiste, conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a îndeplinit alte importante însărcinări pe linie de partid și de stat, n-a uitat nici un moment de organizația revoluționară a tineretului. Din anul 1954, în înalta calitate de membru al Biroului Politic și secretar al C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu va răspunde în mod nemijlocit de activitatea Uniunii Tineretului Comunist, pentru ca din 1965 înainte întreaga viață a Uniunii Tineretului Comunist să poarte pecetea inconfundabilă a Epocii Nicolae Ceaușescu.

Tineretul a participat activ la întreaga activitate desfășurată de forțele patriotice, democratice, sub conducerea Partidului Comunist, împotriva războiului antisovietic, pentru iesirea din acest război și trecerea cu întreaga forță la lupta împotriva Germaniei hitleriste, alături de armata sovietică, pînă la înfrîngerea definitivă a fascismului. Uniunea Tineretului Comunist a participat activ la înfăptuirea revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, la întreaga activitate de transformări revoluționare ce au avut loc în anii următori. Se poate spune că în întreaga activitate de transformări revoluționare și de construcție a societății socialiste, Uniunea Tineretului Comunist, întregul tineret al patriei noastre au dat dovadă de un înalt patriotism revoluționar, participînd activ la toate mărețele realizări obținute de poporul român, sub conducerea Partidului Comunist Român, în dezvoltarea economico-socială a țării, în făurirea socialismului”.

STELIAN NEAGOE

(Va urma)

PARTIDUL COMUNIST ÎN VIAȚA ROMÂNEASCĂ

P.C.R. îndrumător înțelept al
Uniunii Tineretului Comunist

Facsimil de pe prima pagină a ziarului „Scînteia tineretului” din 1 ianuarie 1945

lui Mihai Viteazul din Capitală. În fața a zeci de mil de participanți, conducătorul Uniunii Tineretului Comunist, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a rostit o înflăcărată cuvîntare:

„Tineri și tinere, Tineri muncitori, țărani și intelectuali, Ziua de 23 August este o zi de sărbătoare, este o zi din cele mai importante pentru întreg tineretul român.

Doborîrea dictaturii lui Antonescu a deschis tineretului drumul spre o viață liberă, dîndu-i posibilitatea organizării sale pentru înfăptuirea unui trai mai bun, mai fericit...”

Uniunea Tineretului Comunist, în lupta pe care a dus-o tineretul român, a stat sub conducerea Partidului Comunist Român, căutînd să mobilizeze întreg tineretul.

Mă adresez tineretului social-democrat, chemîndu-l alături în înfăptuirea și consolidarea Frontului unic muncitoresc pentru a lupta împreună pentru drepturile tineretului.

Mă adresez tineretului național-țărănesc, național-liberal și tineretului din toate organizațiile democratice și patriotice pentru formarea Blocului Patriotic al tineretului.

Femeile muncitoare trebuie să se organizeze în sindicate pentru cîștigarea drepturilor lor, pentru un trai mai bun alături de tovarășii lor.

Trălașcă România liberă și democratică!”

În lunile de foc care au urmat, tineretul român și-a făcut din plin datoria. El s-a remarcat prin participarea masivă și entuziasată la războiul antihitlerist, Uniunea Tineretului Comunist organizînd trimiterile de voluntari pe front, între care peste 1 500 activiști uteciști; după cum mi de tineri luptau ca ostași în unitățile Armatei Române. În același timp, în spatele frontului, tineretul își aduce o contribuție de mare preț la efortul economic al țării pentru susținerea războiului antihitlerist. „Lozincă întregului tineret trebuie să fie «totul pentru front, totul pentru victoria armatelor aliate asupra bandelor fasciste» — preciza secretarul general al Uniunii Tineretului Comunist, tovarășul Nicolae Ceaușescu — tineretul să fie în fruntea muncii pentru mărirea producției de război”.

Insuflețit de un fierbinte patriotism, tineretul revoluționar a luat parte la toate bătăliile social-politice din acea involburată perioadă: lupta pentru apărarea

IMPORTANT!

Se desfășoară cea de-a VI-a ediție a Concursului cîntecului politic pentru tineret. Spectacolele au loc în Studioul de concerte al Radioteleviziunii Române, str. Nuferilor, nr. 62-64.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
București, Piața Scîntei. Tel. 17
#0 10. 17 60 20. Abonamentele se fac
la oficiile poștale și difuzorii din

întreprinderi și instituții — Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scîntei” editorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFIATELIA” — Sectorul export-importh presă P.O. Box 12-201, telex 10376 prsfr București, Calea Griviței nr. 64-68